

Nr 101

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt, m. m.; given Stockholms slott den 8 mars 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning angående upphävande av förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt;
- 2) förordning angående upphävande av förordningen den 20 maj 1960 (nr 364) om särskilt bidrag till producent av svensk film; och
- 3) förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för avgifter till stiftelsen Svenska Filminstitutet, m. m.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att nöjesskatten avvecklas fr. o. m. den 1 juli 1963 med hänsyn främst till den svenska filmbranschens försämrade ekonomiska läge.

I detta sammanhang redovisas ett avtal mellan staten och filmbranschen, som slutits under förutsättning av biografnöjesskattens avveckling. Genom detta avtal bildar staten och filmbranschen en stiftelse, benämnd Svenska Filminstitutet, med uppgift att verka för ändamål inom filmens område.

Enligt avtalet skall institutets verksamhet finansieras genom avgifter från de biografägare, som nu betalar nöjesskatt. De årliga avgifterna beräknas till ca 12 miljoner kronor. Av dessa medel skall lämnas direkta bidrag till producenter av svensk film i allmänhet samt särskilt stöd till svensk kvalitetsfilm i form av kvalitetsbidrag och förlustutjämningsbidrag. Vidare skall medel kunna användas till bl. a. utbildning inom filmens område liksom till speciellt stöd åt barnfilms- och kortfilmsproduktion.

Avtalet har ingåtts för tjuugoårsperioden den 1 juli 1963—den 30 juni 1983 med viss möjlighet till omprövning efter tio år.

Förslag
till
Förordning
angående upphävande av förordningen den 21 december 1945
(nr 823) om nöjesskatt

Härigenom förordnas, att förordningen den 21 december 1945 om nöjesskatt skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1963. Förordningen skall dock fortfarande äga tillämpning i fråga om föreställning, som tagit sin början före den 1 juli 1963.

Förslag
till
Förordning
angående upphävande av förordningen den 20 maj 1960 (nr 364)
om särskilt bidrag till producent av svensk film

Härigenom förordnas, att förordningen den 20 maj 1960 om särskilt bidrag till producent av svensk film skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1963. Förordningen skall dock fortfarande äga tillämpning i fråga om biografföreställning, som tagit sin början före den 1 juli 1963.

Förslag
till
Förordning
om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för avgifter till
stiftelsen Svenska Filminstitutet, m. m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt äger skattskyldig njuta avdrag för sådana avgifter till stiftelsen Svenska Filminstitutet, som avses i ett den 6 mars 1963 träffat avtal mellan staten samt Sveriges biografägareförbund, Folketshusföreningarnas riksorganisation, Föreningen Våra gårdar, Sveriges filmuthyrareförening u. p. a. och Föreningen Sveriges filmproducenter.

2 §.

Stiftelsen är icke skyldig att erlägga skatt för inkomst eller förmögenhet i vidare mån än vad avser kommunal inkomstskatt för inkomst av fastighet.

3 §.

Medel, vilka utbetalas från den i 1 § nämnda stiftelsen, skola hos mottagaren upptagas som skattepliktig intäkt för det beskattningsår, då medlen kommit honom till godo, dock att bidrag och stipendier till utbildning eller forskning inom filmens område samt till folkbildningsorganisationer eller organisationer med huvudsaklig uppgift att studera filmens konstnärliga och sociala betydelse eller organisationer med uteslutande syfte att tillgodose behovet av filmförevisningar, lämpade för barn, icke skola utgöra skattepliktig intäkt.

4 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda de föreskrifter, som fordras för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars
1963.*

Närvarande:

Statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING,
SKOGLUND, EDENMAN, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *avskaffande av nöjesskatten och utformningen av stödet till den svenska filmen, m. m.*, samt anför därvid följande.

I. Inledning

För biografföreställningar och vissa andra slag av nöjeställningar utgår nöjesskatt enligt förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt. En del av biografnöjesskatten återgår dock till producenterna av svensk film i form av generella bidrag enligt förordningen den 20 maj 1960 (nr 364) om särskilt bidrag till producent av svensk film. Vidare utgår av allmänna medel särskilda kvalitetspremier och bidrag till producenter av kvalitativt högtstående svensk film. Närmare bestämmelser härom finns i instruktionen för statens filmpremiénämnd.

I en den 20 november 1962 till finansdepartementet inkommen skrift har *Filmbranschens samarbetskommitté* — som utgör samarbetsorgan för Sveriges biografägareförbund, Folketshusföreningarnas riksorganisation, Föreningen Våra gårdar, Sveriges filmuthyrareförening u. p. a. och Föreningen Sveriges filmproducenter — anfört, att en ohållbar ekonomisk situation uppkommit för filmbranschen till följd av televisionens utveckling och nöjesskattens storlek. I sin framställning har samarbetskommittén förklarat, att filmbranschen är villig garantera full kompensation för inkomstbortfall, som ett slopande av nöjesskatten kan innebära, och lämna bidrag till kulturella ändamål på filmens område. Under åberopande härav har kommittén hemställt, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande att framlägga förslag om biografnöjesskattens avskaffande.

Med anledning av samarbetskommitténs framställning har jag, sedan närmare uppgifter om filmbranschens ekonomiska ställning inhämtats, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 mars 1963 tillkallat en delega-

tion¹ med uppdrag att å statens vägnar uppta förhandlingar med representanter för filmbranschen.

Förhandlingar har härefter förts mellan den statliga förhandlingsdelegationen och en förhandlingsdelegation från filmbranschen med representanter för de fem organisationer som bildat Filmbranschens samarbetskommitté.

Sedan förhandlingarna slutförts, har delegationerna den 6 mars 1963 överlämnat ett å ömse sidor godkänt avtal, vilket jämte bilagor torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende såsom *Bihang*. Detta träder i kraft under förutsättning bl. a. att Kungl. Maj:t godkänner avtalet och att nöjesskatten för biografföreställningar upphör senast fr. o. m. den 1 juli 1963. Enligt avtalet inrättas en särskild stiftelse, benämnd Svenska Filminstitutet, med uppgift att verka för ändamål inom filmens område. Stiftelsens verksamhet skall finansieras genom avgifter från anordnare av biografföreställningar.

Flera framställningar har under senare tid gjorts om befrielse från eller lindring av nöjesskatten även i andra hänseenden.

Sveriges riksiddrottsförbund har i skrivelse den 30 mars 1960 gjort framställning om sådan författningsändring, att alla till förbundet anslutna föreningar berättigas till skattelindring enligt 15 § nöjesskatteförordningen.

Svenska travsportens centralförbund och *Svenska galoppsportens centralförbund* har i gemensam framställning den 1 september 1961 hemställt, att organisationer, som är anslutna till de båda förbunden, skall likställas med sådana organisationer som åtnjuter skattefrihet enligt 3 § nöjesskatteförordningen.

Folkets parkers centralorganisation har i skrivelse den 9 mars 1962 hemställt, att folketshusförening eller folkparksförening liksom annan liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal skall medgivas skattefrihet enligt 3 § nöjesskatteförordningen.

Folketshusföreningarnas riksorganisation har i en den 22 november 1962 inkommen skrift anhållit, att skattelindringen om 300 kronor jämlikt 15 § nöjesskatteförordningen skall utvidgas att gälla även biografföreställningar.

Cirkus Scott, *Cirkus Schumann*, *Trolle Rhodins cirkus* och *Cirkus Scala* har i en den 13 december 1962 inkommen gemensam framställning hemställt, att cirkusföreställningar måtte undantagas från nöjesskatt.

Jag anhåller nu — efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet såvitt avser frågan om filmstöd — att till behandling få upptaga frågorna om avskaffande av nöjesskatten och utformningen av stödet till den svenska filmen. Därvid ämnar jag först behandla frågorna om biografnöjesskatt och filmstöd samt därefter frågan om nöjesskatt för andra tillställningar än biografföreställningar. Nøjesskattebestämmelser av mer allmän innebörd redovisas i det senare avsnittet.

¹ Statssekreteraren i finansdepartementet Krister Wickman, ordförande, samt chefen för finansdepartementets rättsavdelning Erik Åqvist och avdelningschefen i ecklesiastikdepartementet Roland Pålsson med direktören Harry Schein som expert.

II. Biografnöjesskatt och filmstöd

Inledning

Nöjesskatt infördes i vårt land år 1919. Skatten var då enbart kommunal. År 1939 infördes även en statlig nöjesskatt. Nu gällande förordning om nöjesskatt tillkom den 21 december 1945 (nr 823). Nöjesskatten har ända sedan tillkomsten utgått på bl. a. biografföreställningar. Hälften av skatten för biografföreställningar tillföll enligt de ursprungliga bestämmelserna i 1945 års förordning staten och hälften kommunen. Genom beslut av 1948 års riksdag skärptes biografnöjesskatten, och den nådde därigenom sin hittills högsta nivå. Skatten bestämdes då till 30 (förut 15) procent av den del av biljettpriset, som inte översteg en krona, och till 45 (förut 30) procent av återstoden. Av skatten skulle en större andel, tre fjärdedelar, tillfalla staten och resten kommunen.

Alltsedan början av 1950-talet har olika åtgärder vidtagits från statsmakternas sida i syfte att förbättra de ekonomiska villkoren för den svenska filmproduktionen och biografnäringen. Detta har genomförts på två olika vägar. Å ena sidan har vidtagits en successiv sänkning av nöjesskatten på biografföreställningar. Å andra sidan har införts särskilda, successivt höjda bidrag till producenter av svensk film.

Sänkningarna av biografnöjesskatten

Sedan år 1952 äger statens biografbyrå medge skattebefrielse för film, vars visning anses ägnad att tjäna vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostringssyfte.

Vid 1957 års riksdag vidtogs den första generella skattesänkningen. Därvid ersattes den progressiva skatteskalen, som medförde ett genomsnittligt skatteuttag av drygt 39 procent, med en proportionell skattesats av 38 procent. Samtidigt infördes en särskild skattelindring för mindre biografer. Dessa befriades nämligen från skyldighet att erlagga skatt till den del skatten inte översteg 75 kronor per visningsställe och vecka. Villkor för befrielsen var att på visningsstället — utöver barnmatinéer — högst tre skattepliktiga föreställningar ägt rum under veckan. Skattefrihet infördes för godkända barnfilmer, som visas på barnmatinéer eller av barnfilmklubbar. Vidare infördes skattefrihet för filmförevisningar, som i studiesyfte anordnas uteslutande för medlemmar i organisation med huvudsaklig uppgift att studera filmens konstnärliga och sociala betydelse.

Vid 1959 års riksdag vidtogs provisoriska lättnader i avbidan på den slutliga prövningen av 1957 års filmstödutrednings förslag. Skatten sänktes från 38 till 33 procent. Den särskilda skattelindringen för mindre biografer utvidgades till att omfatta även visningsställen med högst fyra föreställningar i veckan.

Filmstödutredningen föreslog i sitt betänkande (SOU 1959:2) skattesänkning genom en höjning av bottenavdraget från 75 till 100 kronor per vecka och tillämpning av detta avdrag på alla biografier oavsett antalet föreställningar. För ambulerande företag förordade utredningen i stället en sänkning av skatteprocenten med tre enheter.

Vid 1960 års riksdag skedde den slutliga prövningen av filmstödutredningens betänkande. Därvid konstaterades, att film- och biografnäringens ekonomiska svårigheter till väsentlig del berodde på det bortfall av biografpublik som televisionens genombrott orsakat. Särskilt framhölls, att televisionens frammarsch skett betydligt snabbare än man något år tidigare haft anledning räkna med. Det ansågs därför ofrånkomligt att ge större skattelättnader än utredningen föreslagit. Skatten föreslogs i prop. 1960: 79 sänkt med 6 procent, från 33 till 27 procent, men på förslag av bevillningsutskottet (BevU 1960: 49) sänktes skatten ytterligare till nuvarande 25 procent. Bevillningsutskottet framhöll därvid, att man kunde räkna med att besökarantalet i förhållande till tiden före televisionens införande kunde komma att nedgå med cirka 40 procent då televisionsnätet var fullt utbyggt. Den särskilda skattelindringen för mindre biografier föreslogs i propositionen höjd från 75 till 100 kronor i veckan, men riksdagen höjde det skattefria beloppet ytterligare till 125 kronor. För att kommunerna inte skulle bli lidande på förslaget ändrades fördelningen av skatten så, att den kommunala andelen höjdes från 25 till nuvarande 30 procent.

Senast har lättnader i biografbeskattningen skett genom beslut av 1961 års riksdag (BevU 1961: 36). I motioner hade yrkats, att skattesatsen skulle sänkas från 25 till 15 procent och att samtliga biografier skulle erhålla ett skattefritt avdrag av 125 kronor i veckan. Bevillningsutskottet erinrade om att besökarantalet ännu inte nedgått med så mycket som 40 procent jämfört med tiden före televisionens införande. Utskottet fann därför ej anledning att då vidtaga en generell sänkning av skattesatsen. Emellertid föreslog utskottet, med hänsyn till det särskilt prekära ekonomiska läget för de mindre och medelstora biograferna, att det skattefria beloppet skulle höjas från 125 till 150 kronor i veckan och att detta skulle gälla även biografier med högst fem föreställningar i veckan.

Bevillningsutskottet uttalade vidare, att Kungl. Maj:t i lämpligt sammanhang borde närmare undersöka i vad mån det av filmstödutredningen framlagda förslaget att utsträcka skattebefrielsen för barnmatiné med svensk film även till kvällsföreställningar kunde vara ändamålsenligt. Enligt utskottet kunde man måhända liberalisera villkoren för produktionsstöd åt barnfilm. Däremot ville utskottet inte gå med på att inrätta en särskild lånefond för barnfilmsproducenter. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag (Rskr 1961: 145).

Vid innevarande års riksdag har i de likalydande motionerna I: 253 och II: 301 yrkats, att nöjesskatten för biografföreställningar helt skall slopas från och med den 1 juli 1963. Till stöd för yrkandet återoppar motionärerna, att film- och biografbranschen befinner sig i ett katastrofartat ekonomiskt

läge. Ett uppskov med beslut om biografnöjesskattens slopande skulle enligt motionärerna innebära ytterligare biografdöd, framför allt på glesorter med bl. a. flykt från landsbygden som följd.

Filmstödet

Bestämmelser om särskilt bidrag till svensk filmproduktion infördes vid 1951 års riksdag i anledning av de försämrade ekonomiska villkoren för den svenska filmindustrin (SFS 1951: 457). De svenska filmproducenterna erhöll enligt dessa bestämmelser bidrag av statsmedel för av dem producerade långfilmer. Bidraget utgick med 20 procent av statens andel i nöjesskatten för biografställning, vid vilken sådan film visats. Det skulle betalas av biografägaren direkt till filmproducenten, varvid biografägaren fick göra motsvarande avdrag i sin nöjesskattedeklaration.

Bidragsprocenten höjdes 1955 till 35 för färgfilm (SFS 1955: 169). År 1959 skedde en provisorisk höjning till 30 för svartvit film och 45 för färgfilm (SFS 1959: 209).

1954 års nöjesskatteutredning föreslog i sitt år 1956 avgivna betänkande (SOU 1956: 23) bl. a. en omläggning och höjning av stödet till de svenska filmproducenterna. Förslaget innebar, att 10 öre för varje såld biobiljett — vilket belopp skulle vara skattefritt — skulle redovisas till ett gemensamt organ för fördelning mellan de svenska filmproducenterna. Härvid skulle endast en fjärdedel användas till premiering av kvalitetsfilm m. m. Riksdagen (BevU 1957: 34) framhöll emellertid, att stödåtgärderna borde inriktas på att främja konstnärligt mera högtstående filmer. I anledning härav tillkallades 1957 års filmstödutredning.

Filmstödutredningen föreslog i sitt år 1959 avgivna betänkande, att av den totala statliga andelen i skatten — således även skatten på utländsk film — 11 procent skulle utgå i filmstöd. Därigenom skulle detta stöd höjas med cirka 60 procent i förhållande till det stöd, som då utgick. Av stödbeloppet skulle tre fjärdedelar utdelas som generellt stöd åt svensk långfilmsproduktion och den återstående fjärdedelen användas för kvalitetspremiering av såväl långfilm som kortfilm.

Filmstödutredningens förslag följdes inte, utan vid 1960 års riksdag (prop. 1960: 79) beslöts i stället att i princip hela den statliga andelen av nöjesskatten på svensk film skulle tillföras den svenska filmproduktionen som direkt bidrag. För det generella bidraget fastställdes den nuvarande enhetliga procentsatsen om 80 procent. Skulle det statliga stödet senare visa sig otillräckligt för bibehållande av en svensk filmproduktion, borde enligt riksdagen i första hand övervägas i vad mån den kommunala delen av skatten kunde tas i anspråk för ytterligare stöd.

Den återstående delen — beräknad till 1 miljon kronor — av denna statliga filmskatt skulle helt utgå i form av premier till producenter av svenska kvalitetsfilmer. För detta ändamål anvisade 1960 års riksdag (SU 1960: 88) ett särskilt reservationsanslag, benämnt »Kvalitetsstöd till svensk filmproduk-

tion». Anslaget, som numera uppförs på åttonde huvudtiteln, bestämdes först till 1 miljon kronor men höjdes 1962 (prop. 1962: 62; SU 145; Rskr 323) till 1,5 miljon kronor.

Enligt instruktionen för statens filmpremiénämnd (SFS 1960: 366) får premier utdelas till producenter av kvalitativt högstående svensk film för i regel högst fem filmer varje spelår, kortfilmer oräknade. Dessa premier utdelas i efterhand. Fr. o. m. den 1 augusti 1962 (SFS 1962: 438) får nämnden dessutom försöksvis, enligt närmare föreskrifter av Kungl. Maj:t, bevilja bidrag till ännu icke färdigställda filmer. Dessa bidrag avser att möjliggöra väsentliga kvalitetsförbättringar och skall kunna utgå även till icke-kommersiell filmproduktion. Bidrag inverkar ej på möjligheten att senare erhålla premie för den färdigproducerade filmen.

Filmpremiénämnden består av sju ledamöter, som förordnas av Kungl. Maj:t för högst fyra år i sänder. En av nämndens ledamöter förordnas av Kungl. Maj:t till ordförande. För ordföranden och envar av de övriga ledamöterna skall utses en personlig suppleant. Fem av nämndens ledamöter och suppleanter för dem skall utses efter förslag av respektive Sveriges författareförening, Publicistklubben, Föreningen Sveriges filmproducenter, Sveriges biografägareförbund och Samverkande bildningsförbunden.

Premieåret omfattar tiden den 1 april—den 31 mars. För det senaste premieåret (1961/62) utdelades 905 000 kronor. Därvid premierades fyra långfilmer med sammanlagt 700 000 kronor (300 000 + 200 000 + 100 000 + 100 000 kr), en barnfilm med 100 000 kronor och fyra kortfilmer med sammanlagt 105 000 kronor.

Framställningarna

Filmbranschens samarbetskommitté uttalar i sin framställning inledningsvis, att nöjesskatten under de senaste tio åren kommit att utgöra en allt hårdare belastning på film- och biografbranschen. Sedan skatten totalt avskaffats för teater- och vanliga revyforeställningar m. fl. underhållningsformer, kvarstår den, fortsätter kommittén — med vissa undantag av mindre betydelse — praktiskt taget endast som en biografskatt med 25 procent. Kommittén anför härom.

Ursprungligen var nöjesskatten endast kommunal. När den statliga skatten infördes för drygt 20 år sedan, var den motiverad av de ekonomiska påfrestningar, som det andra världskriget medförde för det allmänna. Samma skäl förelåg, då skatten 1948 höjdes från 20 % till omkring 39 %; det inträffade i ett skede, då den svenska ekonomin var utsatt för en av de kraftigaste påfrestningar, som någonsin inträffat under fredstid. Det framhölls emellertid då, att denna skattehöjning var tillfällig. Ifrågavarande höjning fick mycket hårda verkningar på film- och biografbranschen och hade några år senare så när helt lamslagit den svenska filmproduktionen. Vad som då i någon mån hjälpte den inhemska filmproduktionen i denna svåra situation var att år 1951 infördes en viss återbäring av den nöjesskatt, som hänförde sig till visning av svensk film.

Framför allt de mindre biografer, som redan tidigare arbetat under svåra

förhållanden, råkade i ett katastrofläge. Då det ansågs önskvärt och angeläget, att dessa biografer — i allmänhet belägna i mindre samhällen — gäves möjlighet att överleva, erhöles de viss nöjesskattelättnad.

Sedan dess har i ett par revideringar nöjesskatten sänkts, och återbäringen till svensk film höjts, varjämte skattelättnaden för mindre biografer ytterligare utsträckts. För närvarande utgör biografskatten 25 % och återbäringen till svensk film 56 % (vilket är 80 % av den statliga delen av skatten, som utgör 70 % av den totala) av den från visningen av svensk film härrörande totala skatten.

Samarbetskommittén uttalar vidare, att genom alltjämt sjunkande besöksfrekvens på biograferna — förorsakad huvudsakligen av televisionen och samtidigt stigande kostnader, påvisbara bl. a. genom kollektivavtal, generella hyrestillägg och höjda annonspriser — även större biografer kommit i ett sådant läge att de inte längre kan bära nöjesskatten. En fortsatt punktbeskattnings av biograferna strider därför enligt kommitténs uppfattning helt mot den ekonomiskt riktiga principen, att skatt skall uttagas efter förmåga.

Film- och biografbranschen har, fortsätter kommittén, i och för sig inte något att erinra mot att konkurrera med televisionen — inte ens mot bakgrund av att televisionen genom statlig försorg för sin utbyggnad försetts med synnerligen stora resurser. Genom den ytterligare belastning, som punktbeskattnings på 25 procent därtill utgör, har emellertid, hävdar kommittén, branschens möjligheter till en sund utveckling efter hand omintetgjorts och en för branschen ohållbar ekonomisk situation uppkommit. Kommittén framhåller att, med den utveckling filmen fått, denna nu betraktas även som en viktig faktor i kulturlivet. Kommittén anser därför, att filmen med all rätt bör åtnjuta skattefrihet i likhet med övriga jämförbara redan nöjesskattebefriade underhållningsformer.

Ett slopande av nöjesskatten kommer, framhåller kommittén, att medföra bortfall av nu utgående skattelättnader, t. ex. nöjesskatteåterbäringen till svensk film. Film- och biografbranschen är emellertid, förklarar kommittén, villig garantera, att full kompensation lämnas för sådana bortfall av inkomster, som ett slopande av nöjesskatten förorsakar, ävensom att medel ställs till förfogande för ändamål, som från filmbranschens synpunkt bör stödjas av kulturella eller andra skäl. Tillvägagångssättet för att möjliggöra denna bidragsverksamhet har enligt kommittén diskuterats och i princip lösts samt kommer att framläggas i samband med ärendets vidare behandling.

Under återropande av det anförda hemställer samarbetskommittén, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande att framlägga förslag om biografnöjesskattens avskaffande.

Folketshusföreningarnas riksorganisation framhåller i sin skrivelse inledningsvis, att de lokalläggande föreningarna under senare år haft betydande ekonomiska svårigheter. Omfattningen av dessa svårigheter och orsakerna till dem har redovisats av bl. a. 1959 års samlingslokalsutredning. Riksorganisationen anför vidare.

Enligt 16 § nöjesskatteförordningen har de lokalägande föreningarna kunnat erhålla befrielse från skyldigheten att erlægga nöjesskatt om såväl behållningen av tillställningarna som nöjesskatten skolat användas för uppförandet av allmänna samlingslokaler. I syfte att underlätta för föreningarna att klara sin lånebörd har vi under senare år sökt att även få amortering av lån som upptagits till byggandet av allmänna samlingslokaler accepterat som ett befrielsegrundande ändamål. Såväl dåvarande riksräkenskapsverket som vissa länsstyrelser godtog till en början amortering som ett befrielsegrundande ändamål men har sedermera intagit en restriktivare inställning till frågan.

Under senare tid har tillämpningen av 16 § nöjesskatteförordningen försetts med så många inskränkningar och villkor att nöjesskattebefrielse enligt 16 § nöjesskatteförordningen i stor utsträckning omöjliggjorts. Detta förhållande har utförligt redovisats i bifogade promemoria. Självfallet har denna restriktiva tillämpning av 16 § nöjesskatteförordningen ytterligare skärpt de lokalägande föreningarnas svårigheter.

I den av riksorganisationen åberopade promemorian uttalas, att en generell befrielse för de lokalägande föreningarna från nöjesskatt synes vara försvarbar med hänsyn till föreningarnas tidigare påtalade ekonomiska situation och till de svårigheter som föreligger att på ett godtagbart sätt tillämpa de nuvarande nöjesskattebestämmelserna. Det ringa belopp det här rör sig om för statsverket skulle, heter det vidare i promemorian, till stor del kompenseras genom att ett mycket stort antal besvärliga ärenden avfördes från länsstyrelsernas, riksrevisionsverkets och kammarrättens behandling.

Slutligen konstateras i riksorganisationens promemoria att reglerna i 15 § nöjesskatteförordningen, som medger samlingslokalägande föreningar befrielse från nöjesskatt till den del skatten ej överstiger 300 kronor, tyvärr inte gäller för biografföreställningar, som anordnas av sådana föreningar. I promemorian uttalas den uppfattningen att, om stadgandet i 15 § utvidgades till att omfatta även biografföreställningar, huvudparten av nuvarande olägenheter skulle elimineras. En sådan ändring av 15 § skulle enligt promemorian vara till stort gagn för de lokalägande föreningarna och verksamt öka deras möjligheter att ställa samlingslokaler till föreningslivets förfogande. Riksorganisationen anholder därför om lättnad i nöjesbeskattningen i enlighet med det anförda.

Nuläget för svensk film

Filmstödotredningen räknade med en årsproduktion av 30 svenska långfilmer, vilket var 1957 års produktionsresultat. I prop. 1960: 79 utgick man från att årsproduktionen skulle bli något lägre, även om skatten sänktes och filmstödet höjdes. Till grund för detta antagande låg det förhållandet, att under åren 1958 och 1959 produktionen sjönk successivt till 26 respektive 17 långfilmer. Under åren 1961 och 1962 har produktionen omfattat 15 respektive 16 filmer.

Utvecklingen tydde under senare hälften av 1950-talet på att färgfilmen skulle öka på den svartvita filmens bekostnad. År 1959 utgjordes nästan hal-

va produktionen av färgfilm. Därefter har antalet färgfilmer emellertid minskat kraftigt. Under de båda senaste åren har producerats endast tre färgfilmer vardera året, d. v. s. en femtedel av antalet långfilmer.

Distributionen av film från producenter till biografägare sker genom s. k. filmuthyrare, f. n. 22 aktiebolag som ingår i intresseföreningen Sveriges filmuthyrareförening u. p. a. För kontroll av att biografägare erlägger filmhyra med rätt belopp har filmuthyrarna bildat ett särskilt kontrollorgan, Filmägarnas kontrollbyrå aktiebolag. I kontrollsystemet ingår, att biografägarna inte får använda andra biljetter än dem som tillhandahålls av kontrollbyrån. Några generella regler om filmhyrans storlek finns inte. Filmhyran utgör, när det gäller de biografer som inte är befriade från nöjesskatt, i genomsnitt för utländsk film 40 procent och för svensk film 45 procent av biografintäkterna. Den svenska filmens andel av den totala filmhyran, som år 1957 utgjorde över en fjärdedel, hade år 1962 sjunkit till 17 procent.

Inom filmbranschen ansåg man år 1959, att besöksfrekvensen på biograferna skulle komma att till följd av televisionen sjunka med över 40 procent jämfört med förhållandena före televisionens tillkomst. Filmstödutredningen räknade med en nedgång i besöksfrekvensen om endast 15 procent. Fram till årsskiftet 1959/60 skedde en minskning, för Stockholm med något mer än 35 procent samt för Göteborg och Malmö med cirka 30 procent. Sedan dess har minskningen i Stockholm avstannat under år 1961 men åter kraftigt ökat under år 1962. Den är nu 53 procent i jämförelse med tiden före televisionens tillkomst, varav 10 procent faller på år 1962. Även i Malmö är minskningen 53 procent, under det att den i Göteborg är 44 procent. I de städer i Norrland, där man fått möjlighet att se television, har besöksfrekvensen sjunkit betydligt snabbare till cirka 50 procent.

Antalet TV-licenser har hela tiden ökat. När 1960 års proposition lades fram, var antalet 700 000. Den 1 juli 1962 hade antalet licenser stigit till 1,5 miljoner. Vid årsskiftet 1962/63 hade man nått talet 1,6 miljoner.

Även i England har såväl biografbesökens antal som biografintäkterna fortsatt att minska, samtidigt som antalet TV-licenser ökat. Under 5-årsperioden 1957—1961 minskade biografbesöken sålunda där med 58 procent och biografintäkterna med 42 procent, under det att antalet TV-licenser ökade med 44 procent.

De senaste årens nedgång i besöksfrekvensen på biograferna har självfallet medfört en fortlöpande försämring av lönsamheten för film- och biografbranschen, vilket tagit sig uttryck bl. a. i en minskning av antalet biografer i landet. Deras antal var den 1 januari 1963 2 189. Sedan 1957 har biografantalet minskat med 266, varav 86 lagts ned under det senaste året. Det anses, att därutöver åtskilliga biografer lagts ned utan att anmälan därom ännu hunnit ingivas. Halva antalet av de nedlagda biograferna utgörs av småbiografer, som gett endast 1—3 föreställningar per vecka. En femtedel av de nedlagda utgörs dock av sådana, som haft minst 14 föreställningar per vecka. Även antalet biografägare har kraftigt minskat. Sedan 1959 har antalet sålunda gått ned från 973 till 835.

Departementschefen

Alltsedan början av 1950-talet har olika åtgärder vidtagits från statsmakternas sida i syfte att förbättra de ekonomiska villkoren för den svenska filmproduktionen och för biografnäringen. Detta syfte har man sökt att förverkliga på två olika vägar. Från och med år 1951 har sålunda utgått särskilda bidrag till producenter av svensk film genom viss återbäring av den staten tillkommande andelen av nöjesskatten vid visning av sådan film. Detta stöd tillkom i en för filmproduktionen kritisk situation och var avsett endast som en tillfällig hjälp. Producentbidragen har dock inte bara bibehållits utan efter hand höjts. Med början år 1957 har vidare nöjesskatten på biografaffeställningar successivt sänkts. Samma år infördes därjämte en särskild skattelindring för mindre biografier. Även denna har sedermera utvidgats.

I prop. 1957: 66 lämnade jag bl. a. en redogörelse för ett förslag till stöd åt den svenska filmproduktionen. Förslaget, som hade lagts fram av 1954 års nöjesskattutredning, utgick från att den då gällande progressiva skatteskalen skulle ersättas med en enhetlig, lägre skattesats. Det temporära stödet till filmproduktionen skulle ersättas med ett mera varaktigt sådant. Enligt utredningsförslaget skulle en viss del av biografbiljettpriset såsom producentandel i sin helhet tillfalla den svenska filmproduktionen. Biografägarna skulle av den biobesökande allmänheten uttaga och till ett för filmproducenterna gemensamt organ redovisa tio öre för varje försåld biljett. Producentandelen av biljettintäkterna skulle inte belastas med vare sig nöjesskatt eller filmhyra. Av de inflytande medlen skulle huvudparten fördelas i förhållande till filmernas spelintäkter under året, under det att återstoden skulle användas för att premiera kvalitetsfilmer m. m. Utredningens olika förslag tillstyrktes av det övervägande antalet remissorgan. Så var även fallet med förslaget att ersätta det statliga filmstödet med det s. k. producentandelssystemet.

I 1957 års proposition uttalade jag, att utredningens förslag syntes intressväckande och att jag fann förslaget innebära beaktansvärda fördelar. Emellertid ingav förslaget samtidigt vissa betänkligheter. Bland annat förutsatte det, att en överenskommelse träffades mellan de enskilda intressen som var berörda. Från utredningens sida hade bedrivits ett omfattande förhandlingsarbete utan att likväl enighet kunnat uppnås. Bland annat på grund härav fann jag mig inte kunna förorda, att utredningens förslag om producentstöd då lades till grund för beslut av statsmakterna.

I sitt av riksdagen godkända betänkande (BevU 1957: 34) instämde bevillningsutskottet i att utredningsförslaget syntes innebära beaktansvärda fördelar. Utskottet framhöll dock, att stödåtgärder till förmån för den svenska filmproduktionen framför allt borde inriktas på att främja tillkomsten av konstnärligt mera högtstående filmer. Enligt utskottets mening borde förslaget snarast möjligt bli föremål för förnyat övervägande. Till grund här-

för borde en ny utredning göras angående fortsatt stöd åt svensk filmproduktion.

I anledning av vad sålunda förekommit tillkallades 1957 års filmstödutredning. Denna framlade år 1959 efter ingående undersökningar av den svenska filmproduktionens och biografbranschens ekonomiska förhållanden förslag till omläggning och höjning av det utgående stödet till svensk filmproduktion samt om sänkning av biografnöjesskatten. Utredningens förslag behandlades vid 1959 och 1960 års riksdagar. Åtgärderna vid 1959 års riksdag var provisoriska i avbidan på den slutliga prövning av utredningens betänkande som vidtogs av 1960 års riksdag.

De förslag filmstödutredningen lade fram syftade till att möjliggöra en anpassning av stödåtgärderna för den svenska filmproduktionen och biografnäringsen till det försämrade läge, som inträtt vid denna tid. Till väsentlig del var filmbranschens ekonomiska svårigheter att tillskriva det publikbortfall, som orsakats av televisionens utbredning. Utredningens förslag liksom 1959 års riksdagsbeslut fattades mot bakgrunden av förhållandena under åren 1958—59 samt den då antagliga utvecklingen. Redan i prop. 1960: 79 hade jag emellertid anledning konstatera, att situationen snabbt hade ändrats. De åtgärder, som föreslagits av filmstödutredningen, framstod inte längre som tillräckliga.

Vid 1960 års riksdag vidtogs med hänsyn till det ändrade läget längre gående lättnader i nöjesbeskattningen på biografföreställningar än filmstödutredningen föreslagit. Nöjesskatten sänktes sålunda från 33 till 25 procent, varjämte den särskilda skattelindringen för mindre biografier höjdes från 75 till 125 kronor i veckan. Vid påföljande års riksdag höjdes detta s. k. bottenavdrag ytterligare till 150 kronor i veckan. Det direkta stödet till svensk filmproduktion utsträcktes år 1960 väsentligt mot bakgrund av det läge, vari filmbranschen befann sig. Enligt beslutet har filmstödet utformats så, att i princip hela den statliga andelen av nöjesskatten på svensk film skall återgå till producenterna. Återbäringen sker dels i form av ett generellt bidrag direkt till vederbörande filmproducent med 80 procent av skattebeloppet, dels genom speciella premier till producenter av svenska kvalitetsfilmer. För det sistnämnda ändamålet tillkom ett särskilt riksstatsanslag. Innevarande budgetår har detta uppförts med 1,5 miljon kronor.

Vid behandlingen år 1960 av frågan om filmstöd och biografnöjesskatt anförde bevillningsutskottet, att man borde eftersträva en sådan lösning av filmbranschens beskattningsfråga som kunde väntas bli bestående för framtiden. Utskottet underströk dock, att ändrade förhållanden självfallet skulle kunna föranleda en omprövning. Om det statliga stödet senare skulle visa sig vara otillräckligt för bibehållande av en svensk filmproduktion i den utsträckning som fick anses önskvärd, ansåg utskottet, att i första hand borde övervägas i vad mån den kommunala delen av nöjesskatten kunde tas i anspråk för ytterligare stöd. Detta uttalande föranledde ingen erinran från riksdagens sida.

Nöjesskatten på biografföreställningar uppgick under budgetåret 1961/62 till 29,4 miljoner kronor. Härav utgjorde den statliga andelen 20,4 miljoner kronor och den kommunala 9 miljoner kronor. Av den statliga nöjesskatt, som hänförde sig till visning av svensk film, återgick 80 procent eller 2,7 miljoner kronor som producentbidrag direkt till de svenska filmproducenterna. Anslaget till kvalitetsstöd åt svensk filmproduktion uppgick samma budgetår till 1 miljon kronor. Netto uppgick sålunda den statliga nöjesskatteinkomsten från biografföreställningar till 16,7 miljoner kronor.

De statliga stödåtgärder, som vidtagits för filmbranschen under senare år, har varit motiverade av den fortgående nedgången i publikfrekvensen på biograferna. Såsom tidigare antytts, synes denna nedgång framför allt ha varit en följd av televisionens starka utveckling. Filmstödutredningen räknade i sitt betänkande med en nedgång i besöksfrekvensen med 15 procent jämfört med förhållandena före televisionens tillkomst. Bevillningsutskottet grundade år 1960 sina bedömningar på antagandet, att besökarantalet kunde komma att nedgå med omkring 40 procent, då televisionsnätet var fullt utbyggt.

Televisionen har under en jämförelsevis kort tid vunnit en avsevärd utbredning i Sverige. Dess framträngande har kanske varit snabbare i vårt land än på något annat håll i världen. Enligt planerna kommer sändarstationerna vid utgången av innevarande budgetår att täcka områden med en befolkning av över 7 miljoner invånare. Vid samma tidpunkt beräknas antalet licenser komma att överstiga 1,7 miljoner, vilket innebär att nära två tredjedelar av landets hushåll kommer att inneha televisionsmottagare. De erfarenheter som vunnits visar klart, att televisionen fått ett stort inflytande på människornas användning av fritiden, och denna tendens torde snarare komma att förstärkas än försvagas.

Den nu skildrade utvecklingen har medfört, att en del andra områden av samhällslivet kommit att utsättas för allvarlig konkurrens från televisionen. Detta torde med särskild styrka gälla filmen. Enligt de uppgifter som nu föreligger har besöksfrekvensen på biograferna i Stockholm minskat med över 50 procent jämfört med förhållandena före televisionens tillkomst. Liknande siffror redovisas också för Göteborg och Malmö. I Norrland har, i de städer dit televisionen nått, besöksfrekvensen sjunkit mycket snabbt med cirka 50 procent. Det totala antalet biografbesök, som år 1957 uppgick till 76 miljoner, hade 1961 sjunkit till 54 miljoner. De preliminära siffror, som föreligger för år 1962, visar en fortsatt nedgång. Antalet biografer i riket har sedan år 1957 minskat med 266, varav 86 under det senaste året. Den årliga produktionen av svenska långfilmer, som år 1957 uppgick till 30 filmer, har under de senaste åren nedgått till omkring 15 filmer.

I den till Kungl. Maj:t i november 1962 av filmbranschens samarbetskommitté ingivna framställningen påpekas, att den sjunkande besöksfrekvensen på biograferna förorsakats främst av televisionen. Genom den ytterligare belastning nöjesskatten utgör, har enligt framställningen branschens möj-

ligheter till en sund utveckling efter hand omintetgjorts och en för branschen ohållbar ekonomisk situation uppkommit. I framställningen understryks att, med den utveckling filmen fått, den nu betraktas jämväl som en viktig faktor i kulturlivet. Liksom andra jämförbara, redan nöjesskattebefriade underhållningsformer bör filmen enligt kommittén åtnjuta skattefrihet.

Syftet med de statliga stödåtgärder, som vidtagits för den svenska filmen, har varit att bidra till upprätthållandet av en svensk filmproduktion och särskilt att stimulera och främja produktionen av kvalitativt högtstående film. Av den redogörelse jag lämnat framgår, att de vidtagna åtgärderna inte varit tillräckliga i detta avseende. Filmbranschens förutsättningar har successivt försämrats, och dess ekonomiska läge synes nu vara ytterst ansträngt. Jag har kommit till den uppfattningen, att radikala åtgärder nu fordras för att den svenska filmproduktionens fortsatta existens inte skall äventyras. En omprövning bör därför komma till stånd i fråga om biograf-nöjesskatten och det nu utgående filmstödet. Efter viss beredning av dessa frågor inom finansdepartementet tillkallade jag enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 1 mars 1963 en särskild statlig förhandlingsdelegation för att med företrädare för filmbranschen uppta förhandlingar om hithörande frågor. Förhandlingarna har resulterat i ett av båda parter undertecknat avtal.

A v t a l e t, som förutsätter bl. a. att nöjesskatten för biograf-föreställningar avskaffas, innebär i huvudsak följande. Staten och filmbranschens organisationer bildar gemensamt en stiftelse, benämnd Svenska Filminstitutet. Till denna stiftelse skall anordnare av biograf-föreställning betala en avgift, uppgående till tio procent av biljettintäkterna. De medel, som inflyter genom avgifterna, skall av stiftelsen användas för skilda ändamål inom filmens område. Trettio procent av avgifterna skall fördelas mellan samtliga producenter av svenska långfilmer i förhållande till spelintäkterna under året. Denna andel är beräknad så, att ett automatiskt stöd skall utgå även i fortsättningen, motsvarande den förlust, som uppkommer genom bortfall av den nuvarande nöjesskatteåterbäringen. Trettiofem procent av avgifterna skall användas för särskilt kvalitetsstöd till svensk film. Återstående del av avgifterna skall främst utgå som stöd åt utbildning, forskning och bildningsverksamhet inom filmens område. Ur denna del av avgifterna skall också kostnaderna för stiftelsens verksamhet bestridas, varjämte i viss omfattning stöd skall kunna utgå till ändamål, som är gemensamma för filmbranschen.

Stiftelsens verksamhet skall handhas av en styrelse, bestående av åtta ledamöter. Kungl. Maj:t och filmbranschen utser vardera hälften av ledamöterna. Bland de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna skall en tillika vara styrelsens ordförande. Styrelsen skall förvalta de inflytande avgifterna och i övrigt handha de uppgifter och främja de ändamål, som avtalet omfattar. Häribland märks att stödja utbildning och forskning inom filmens område,

på olika vägar sprida kunskap om filmen samt medverka till bevarandet av filmer av filmhistoriskt intresse. Uppgiften att fördela premier till kvalitetsfilmer skall enligt avtalet åvila en av styrelsen utsedd jury. Avtalet gäller i tjugo år, dock med viss rätt till omprövning efter tio år under förutsättningar, som anges i avtalet.

Ett avskaffande av filmnöjesskatten kommer att innebära ett betydande skattebortfall för statsverket men även visst inkomstbortfall för enskilda kommuner. I det senare hänseendet vill jag erinra om riksdagens uttalande år 1960 angående möjligheten att ta den kommunala andelen av nöjesskatten i anspråk för ett ökat filmstöd. Biografnöjesskatten uppgår endast i de största kommunerna till nämnvärda belopp, och för dessa kommuner torde skatten inte vara av egentlig betydelse. Däremot får det anses vara även ett kommunalt intresse att biografnäringen kan bli lönsam. Som jag tidigare redovisat, synes läget för filmbranschen nu ha blivit sådant, att ett bibehållande av nöjesskatten på biografställningar måste starkt ifrågasättas. Det nuvarande filmstödet är emellertid så uppbyggt, att ett avskaffande av filmnöjesskatten, om några kompensera åtgärder inte vidtages, allvarligt skulle försämra de ekonomiska villkoren för svensk filmproduktion. Samma svaghet visar sig redan vid en sänkning av nöjesskatten. Det avtal, som framlagts av förhandlingsdelegationerna, erbjuder från denna synpunkt stora fördelar.

I ett land med så litet språkområde som vårt är de ekonomiska förutsättningarna för uppåtthållandet av den inhemska filmproduktionen alltid i motsvarande mån begränsade. Från allmänskulturell synpunkt är det emellertid angeläget, att en inhemska filmproduktion av viss omfattning upprätthålls och bibehålls vid en tillfredsställande kvalitet. Genom avtalet skapas förutsättningar härför. Av särskild betydelse är därvid, att tonvikten i avtalet läggs på stödåtgärder för att stimulera produktion av konstnärligt och kulturellt högtstående filmer. Förutsättningar för en kvalitativ förbättring av filmproduktionen skapas även genom det stöd åt utbildning och forskning inom filmens område, som kommer att lämnas enligt avtalet.

För en framgångsrik svensk filmindustri och för en effektiv distribution av dess produkter fordras ett välutvecklat nät av biografer. Å andra sidan är uppåtthållandet av den svenska filmproduktionen av särskild betydelse för biografnäringen på grund av den svenska filmens speciella attraktivitet för biografpubliken. En livskraftig biografnäring är emellertid av betydelse inte bara för visningen av svensk film utan även — och i minst samma utsträckning — för distributionen av utländsk film, vilken utgör merparten av den film som visas på de svenska biograferna. Avtalet innebär i förening med ett samtidigt avskaffande av nöjesskatten en väsentlig förbättring av biografnäringens ställning. Inom avtalets ram har behovet av speciellt stöd åt de särskilt för landsbygden betydelsefulla mindre biograferna beaktats.

En viktig princip för samhällets politik inom filmens område måste vi-

dare självfallet vara att vidtagna åtgärder inte innebär något obehörigt ingripande i filmens utveckling utan överlämnar åt de skapande krafterna inom filmen att föra utvecklingen vidare och ger dem möjligheter att tillgodose det allmänna intresset av kvalitativt högtstående produkter.

Det är således flera skilda intressen som bör beaktas, när det gäller en förbättring av filmbranschens förhållanden. Därför är det av synnerligt värde, att representanter för alla dessa intressen kunnat förena sig om det förslag till ny utformning av filmstödet, som innefattas i det träffade avtalet. Detta måste således betraktas som ett uttryck för den samlade filmbranschens uppfattning om den lämpligaste formen för filmstöd. Då avtalet samtidigt väl beaktar de kulturpolitiska och andra allmänna intressen, som gör sig gällande i detta sammanhang, bör avtalet enligt min mening läggas till grund för den framtida utformningen av det svenska filmstödet. Detta innebär, att samhället fortfarande bär sitt kulturpolitiska ansvar för filmen samtidigt som filmbranschen erkänner sitt ansvar.

Det redovisade avtalet förutsätter för sin tillämplighet, att nöjesskatten på biograf föreställningar upphör. Mot bakgrunden av vad jag förut sagt om filmbranschens läge och med hänsyn till vad jag nu anfört om avtalet vill jag därför föreslå, att nöjesskatten i denna del avskaffas. I konsekvens härmed kommer de nuvarande bidragen till producent av svensk film automatiskt att upphöra.

Jag övergår härefter till att närmare kommentera avtalet och dess bestämmelser.

Avtalet har slutits mellan staten och filmbranschens organisationer. Dessa är Sveriges biografägareförbund, Folketshusföreningarnas riksorganisation, Föreningen Våra gårdar, Sveriges filmuthyreförening u. p. a. och Föreningen Sveriges filmproducenter. Avtalet har vidare undertecknats av Filmägarnas kontrollbyrå aktiebolag. Enligt avtalet förbinder sig såväl filmbranschen som dess olika organisationer att verka för att medlemmarna följer avtalets bestämmelser. Inlevererandet av avgifterna skall åvila biografägarna.

Befrielse från avgiftsplikt skall gälla för biograf, som utöver barnmatinéer ger högst fem föreställningar per vecka. Bestämmelsen motsvarar i viss mån 13 § nöjesskatteförordningen. Till skillnad från sistnämnda bestämmelse innehåller stadgandet i avtalet ingen beloppsmässig begränsning. Härigenom erhålles även en väsentlig förenkling av avgiftsuppbörden. Av de totalt över 2 000 biograferna i landet ger endast drygt 600 biografier sex eller fler föreställningar i veckan utöver barnmatinéer. Avgiftsuppbörden förenklas ytterligare till följd av att dessa 600 biografier organisatoriskt är sammanförda till 185 redovisningsenheter.

Avgiftsbefrielse föreligger även beträffande de filmer, som nu är befriade från nöjesskatt på grund av att de tjänar vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostringsyfte. Vidare skall stiftelsen för föreställning, vars behållning går till välgörande eller allmännyttigt ändamål,

återbetala avgiften i den mån kompensation inte på annat sätt lämnas för bortfallet av den nuvarande förmånen av nöjesskattefrihet för sådan föreställning.

För kontroll att anordnare av biograf föreställning i vederbörlig ordning erlägger filmhyra har sedan länge inom filmbranschen funnits ett särskilt organ, Filmägarnas kontrollbyrå aktiebolag. Enligt de av detta fastställda s. k. allmänna bestämmelserna vid filmleveranser kan underlåtenhet att betala filmhyra medföra avstängning från filmleverans. De erforderliga garantibestämmelserna för att anordnare av biograf föreställning även kommer att inbetala avgift till stiftelsen har i avtalet anknutits till detta befintliga kontrollsystem. Enligt avtalet skall sålunda i kontrollbyråns bestämmelser införas ett stadgande, att underlåtenhet att betala avgift till stiftelsen likställas med underlåtenhet att betala filmhyra. Detta stadgande får enligt avtalet inte ändras utan stiftelsens godkännande. Eftersom biografägarorganisationerna är ideella föreningar och såsom sådana saknar befogenhet att binda sina medlemmar vid en utdebitering av detta slag, skall varje avgiftspliktig biografägare underteckna en förbindelse av lydelse, som framgår av bilaga 1 till avtalet. Dessa förbindelser skall införskaffas genom kontrollbyråns försorg. Biografägare, som underlåter att avlämna förbindelse, skall avstängas från filmleverans. Om detta inte sker efter begäran av stiftelsen, blir vederbörande filmuthyrare ansvarig för avgiftsbetalningen. Genom de här återgivna, i avtalet fixerade åtagandena från filmbranschens sida har enligt min mening ett smidigt och fullt trygghande garantisystem skapats.

Avgiften skall, som jag tidigare angivit, utgöra tio procent av biljettintäkterna. Under budgetåret 1961/62 uppgick filmens skattepliktiga bruttoomsättning till 117,6 miljoner kronor. Räknat på denna omsättning skulle den årliga inbetalningen av avgifter till stiftelsen uppgå till 11,8 miljoner kronor. 65 procent härav eller 7,7 miljoner kronor återgår direkt till den svenska filmproduktionen på två olika sätt. Sålunda utbetalas 3,5 miljoner kronor, motsvarande 30 procent av avgifterna, utan prövning till producenterna av svenska långfilmer i direkt proportion till biljettintäkterna av respektive filmer, under det att 35 procent av avgifterna eller 4,2 miljoner kronor utgår som kvalitetsstöd åt svensk film.

Det är givetvis väsentligt, att kvalitetsstödet lämnas i överensstämmelse med stiftelsens ändamål att främja värdefull svensk filmproduktion. För att förverkliga detta syfte har kvalitetsstödet differentierats genom att 20 procent av avgifterna avdelats som rena kvalitetsbidrag till färdiga filmer utan hänsyn till deras ekonomiska resultat, under det att 15 procent av avgifterna disponerats till utjämning av förlusterna på sådana svenska långfilmer som i och för sig är berättigade till kvalitetsbidrag. Såsom uttryckligen uttalas i avtalet, är stödsystemets syftmål inte att dirigera filmkvaliteten i någon bestämd riktning, utan det är tvärtom angeläget att undvika en likriktning av smak. För att en fri utveckling av den svenska filmkonsten skall möjliggöras måste kvalitetsbegreppet fattas i dess vidaste bemärkelse. I av-

talet har angivits en rad faktorer, som vid en tillämpning av nu angivna principer blir avgörande för kvalitetsbedömningen, såsom förnyelse av filmens uttrycksmedel och formspråk, angelägenhetsgrad i filmens ärende och intensitet eller fräschör i filmens verklighetsuppfattning eller samhällskritik, psykologisk insikt och andlig nivå, episka, dramatiska eller lyriska värden, teknisk skicklighet och andra artistiska komponenter. Det framhålles även, att ingen genre skall äga företräde framför en annan, utan komedier, tecknade filmer, barnfilmer och dokumentärfilmer skall bedömas efter sina förutsättningar på samma sätt som dramatiska spelfilmer. Viss hänsyn skall även kunna tagas till ambitionerna bakom tillkomsten av en film, även om denna i färdigt skick av olika skäl inte motsvarar ambitionerna.

Bedömningen av vilka filmer som skall anses förtjänta av kvalitetsstöd skall åvila en från stiftelsens styrelse fristående jury, i vilken jämte stiftelsens verkställande direktör skall ingå sex väl kvalificerade, av filmbranschen helt oberoende filmbedömare. Juryn skall förnyas med en tredjedel varje år. För beräkningen av kvalitetsbidragen har uppställts ett särskilt poängsystem, och resultatet vid tillämpningen av detta system inverkar även på de förlustutjämningsbidrag som kan utgå.

Som jag tidigare redovisat, skall av återstående 35 procent av avgifterna kunna utgå medel bl. a. till utbildning inom filmens område. Chefen för ecklesiastikdepartementet har enligt bemyndigande den 1 mars 1963 tillkallat en utredning rörande utbildning inom teaterns, filmens, radions och televisionens område. Stiftelsens närmare användning av medel för olika utbildningsändamål blir beroende bl. a. av de resultat, vartill denna utredning kan föranleda.

I stiftelsens verksamhet skall kunna ingå viss filmproduktion. Till den del produktionen sker i samband med utbildning skall stiftelsen enligt avtalet särskilt vinnlägga sig om barn- och kortfilm. Även i övrigt får stiftelsen inom ramen för tillgängliga medel genom direkta bidrag stödja produktion av sådan film. De rena kvalitetsbidragen till färdiga filmer skall också kunna avse såväl barnfilmer som kortfilmer. I anknytning till avtalet har stadgats, att två procent av avgifterna skall användas för kvalitetsbidrag till kortfilm. Förlustutjämningsbidrag skall kunna utgå till alla svenska långfilmer inklusive barnfilmer. Genom de olika möjligheter till stimulans av barnfilms- och kortfilmsproduktion, som avtalet sålunda ger, har dessa produktionsområden blivit väl tillgodosedda.

Även film som tillkommit i samverkan med utländska intressen, s. k. samproducerad film, skall kunna under vissa angivna förutsättningar likställas med svensk film. I detta sammanhang får jag erinra om att stiftelsen enligt uttryckligt stadgande skall ha till ändamål att verka för nordiskt samarbete inom filmens område.

Avtalet, för vilket en giltighetstid av tjugo år bestämts, föreslås träda i kraft den 1 juli 1963. Mot den föreslagna tidpunkten för ikraftträdandet har jag inte någon erinran. Såsom jag tidigare nämnt, förutsätter avtalets ikraftträdande, att nöjesskatten på biograföreställningar upphör senast fr. o. m.

den 1 juli 1963, och jag har även föreslagit avskaffande av nöjesskatten i denna del. Detta bör ske med verkan fr. o. m. nämnda dag. Samtidigt bör de nuvarande författningsbestämmelserna om bidrag till producent av svensk film upphöra att gälla. Därmed upphör således statens filmpremiénämnds verksamhet. Enär de filmer, som i år skall bedömas av filmpremiénämnden, inte får ha haft premiär senare än den 31 mars, torde något hinder inte föreligga för stiftelsen och dess jury att till bedömning upptaga även de filmer, som har premiär under tiden den 1 april—den 30 juni 1963.

Uppenbart är att ett avtal av nu förevarande slag måste gälla under förhållandevis lång tid. Tjugo år synes mig vara en väl avvägd period. Efter som avtalet träder i stället för bestämmelserna om nöjesskatt för biograf-föreställningar, bör filmbranschen kunna uppsäga avtalet, om nöjesskatt på biograf-föreställningar återinförs eller om annan skatt av väsentligen samma karaktär och effekt införs. En bestämmelse härom har intagits i avtalet. Skulle de ekonomiska förhållandena för filmbranschen väsentligt försämrats, är det likaså skäligt, att avtalet kan omprövas efter viss tid. I avtalet har därför bestämts att filmbranschen äger påkalla omprövning av avtalet, om antalet biografbesök genomsnittligt under tioårsperioden 1963—1972 eller under enbart år 1972 minskat med 15 procent jämfört med år 1962. För statens del föreligger rätt till uppsägning, om filmbranschen bryter mot avtalet. Om uppsägning inte sker senast två år före utgången av den nu bestämda avtalstiden, förlänges avtalet automatiskt för fem år i sänder.

Såsom chefen för ecklesiastikdepartementet, enligt vad jag erfarit, ämnar anmäla senare denna dag, kommer det nu utgående riksstatsanslaget Kvalitetsstöd till svensk filmproduktion att upphöra vid bifall till förslaget om avskaffande av biografnöjesskatten.

Genom avtalet aktualiseras vissa frågor på den allmänna beskattningens område.

Såsom förutsatts i avtalet, bör vederbörande anordnare av biograf-föreställning vid sin inkomsttaxering få åtnjuta avdrag för sina avgifter till stiftelsen. Bestämmelse om avdragsrätt för dessa avgifter bör sålunda meddelas.

De bidrag, som stiftelsen betalar, synes i regel böra betraktas som skattepliktig intäkt för mottagaren. Dock bör uttryckligen stadgas, att skatteplikt inte föreligger för bidrag och stipendier till utbildning eller forskning inom filmens område samt till folkbildningsorganisationer eller filmstudios.

Vad gäller stiftelsens inkomst- och förmögenhetsbeskattning får jag erinra om att stiftelse, som har till huvudsakligt ändamål att — utan begränsning till viss familj, vissa familjer eller bestämda personer — lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning eller främja vetenskaplig forskning, enligt 53 § 1 mom. e) kommunalskattelagen och 7 § f) förordningen om statlig inkomstskatt, är skattskyldig endast i begränsad utsträckning. Sådan stiftelse är nämligen skattskyldig till kommunal inkomstskatt endast för inkomst av fastighet och av rörelse samt till statlig inkomstskatt endast för inkomst av rörelse. Vissa andra stiftelser, t. ex. Nobelstiftelsen, liksom

akademier och allmänna undervisningsverk är på grund av uttryckligt stadgande i 53 § 1 mom. d) kommunalskattelagen skattskyldiga till kommunal inkomstskatt endast för inkomst av fastighet samt enligt 7 § e) förordningen om statlig inkomstskatt helt befriade från statlig inkomstskatt och i följd härav från förmögenhetsskatt.

I fråga om nu förevarande stiftelse synes en särskild författningsmässig reglering av hithörande frågor böra ske. Jag vill erinra om att speciella bestämmelser ansetts nödvändiga i fråga om den skattemässiga behandlingen av de stiftelser för konjunkturutmätning och prisreglering, som bildats enligt 1947—1952 års överenskommelser mellan staten samt branschföreningar och företag inom skogsindustrien.

Med hänsyn till filminstitutets avsedda utbildningsverksamhet och övriga uppgifter på filmens område synes det mig motiverat att i beskattningshänseende jämställa institutet med akademier och allmänna undervisningsverk. Detta innebär, att institutet blir frikallat från skattskyldighet för inkomst och förmögenhet med undantag av kommunal inkomstskatt för inkomst av fastighet. Eftersom det här gäller en skatteregel av speciell natur, som berör endast en begränsad krets skattskyldiga, torde de erforderliga författningsbestämmelserna böra sammanföras i en särskild förordning och således inte nu leda till någon ändring i kommunalskattelagen eller statsskatteförordningen. Den blivande författningen i ämnet bör direkt anknyta till avtalet med filmbranschen.

I punkten 9 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen nämnes nöjesskatt som en sådan speciell för rörelse utgående skatt, för vilken avdragsrätt föreligger. Någon ändring i denna punkt torde inte för närvarande vara påkallad.

III. Annan nöjesskatt än biografnöjesskatt

Gällande bestämmelser

Enligt 1 § förordningen om nöjesskatt skall sådan skatt erläggas för nöjestillställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift. Skatten utgår vid de nöjestillställningar, om vilka nu är fråga, med 15 procent på summan av erlagda inträdesavgifter, skatten inberäknad. Skatten fördelas med hälften till staten och hälften till den kommun, inom vars område nöjestillställningen äger rum.

Med nöjestillställning avses enligt 3 §, såvitt nu är i fråga, revyforeställning i samband med utskänkning av rusdrycker samt kabaret- och varietéforeställning, uppvisning eller tävling i sport, idrott eller gymnastik liksom eljest skicklighet av visst slag, dans, cirkus, förevisning av människor, djur eller föremål, marknads- och tivolinöjen samt annan tillställning, som till sin art och sitt syfte är jämförlig med tillställning av sådant slag som nu nämnts.

Följande slag av tillställningar är enligt uttryckliga stadganden i 3 och

14 §§ inte att anse som nöjestillställningar i förordningens mening, nämligen uppvisning eller tävling i skicklighet, som främst syftar till förkovran i visst yrke, uppvisning eller tävling i sport, idrott eller gymnastik anordnad av organisation, som är ansluten till Sveriges riksiddrottsförbund eller representerad inom Sveriges olympiska kommitté, eller av annan sammanslutning, som enligt Kungl. Maj:ts medgivande må vara likställd med sådan organisation i nu förevarande avseende, schacktävlan och bridgetävlan, visning av museum eller annan liknande inrättning, utställning av djur eller av konstverk eller andra föremål samt tillställning, som med hänsyn till sitt innehåll är ägnad att tjäna vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostringssyfte.

Förordningen innehåller härutöver bestämmelser, som gör det möjligt för anordnare av nöjestillställning att under vissa förutsättningar erhålla skattelindring respektive befrielse från skyldighet att betala skatt. Enligt 15 § åtnjuter organisation, som har till huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål, befrielse från skatt till den del skatten för varje tillställning inte överstiger 300 kronor. Såsom sådan organisation som nu nämnts anses också folketshusförening, folkparksförening och annan liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal, även om organisationens huvudsakliga syfte inte är att främja ett sådant allmännyttigt ändamål som nyss angivits. För skattelindring fordras, att organisationen under de senast förflutna fem åren inte lämnat utdelning åt sina medlemmar.

Skall behållning av nöjestillställning användas för välgörande eller allmännyttigt ändamål, såsom för beredande av hjälp åt behövande eller sjuka, för främjande av barns eller ungdoms vård, fostran eller utbildning eller för stödjande av rikets försvar, får länsstyrelsen enligt 16 §, efter hörande av vederbörande kommun, medge befrielse helt eller delvis från skatten. Mot kommunens avstyrkande kan befrielse dock ej medges från kommunen tillkommande andel av skatten. Medger länsstyrelsen ej befrielse eller är fråga om nöjestillställning av annat slag än nyss sagts, äger kommunen enligt 17 § medge befrielse från den kommunala delen av nöjesskatten.

För nöjestillställning, som anordnas av skolungdom, kan enligt 16 § andra stycket befrielse från skatt medges, även om behållningen inte är avsedd för välgörande eller allmännyttigt ändamål, under förutsättning att behållningen är avsedd till främjande av skolans bästa eller eljest av elevers gemensamma intresse.

Frågornas tidigare behandling

Sceniska och musikaliska framträdanden. Från början var i 1945 års förordning alla sceniska och musikaliska framträdanden belagda med skatt. Undantag gällde endast för operans och dramatiska teaterns föreställningar inom deras ordinarie lokaler i Stockholm.

Genom beslut av 1957 års riksdag undantogs från skatteplikt teater, musikunderhållning, litterär underhållning och uppvisning i konstnärlig dans. Denna åtgärd motiverades främst med det kulturella värde, som i allmänhet ligger i teater- och konsertverksamhet. Vidare uttalades, att det är genom föreställningens art som en skiljelinje kan uppdragas mot den utpräglad kommersiella nöjesverksamhet vilken i första hand borde drabbas av nöjesskatt. Emellertid förutsågs från såväl Kungl. Maj:ts som riksdagens sida, att vissa gränsdragningssvårigheter skulle uppkomma. Det ansågs därför nödvändigt att uppställa schablonmässiga regler och att godtaga de därmed följande konsekvenserna, exempelvis att en från konstnärlig synpunkt tämligen likgiltig operett fritogs från skatt medan en högtstående revy drabbades därav. Som grund för en fortsatt beskattning av revyer, kabareter och varietéer angavs att, även om sådana nöjestillställningar kanske till betydande del innehåller uppträdanden som är jämförbara med teater och musikunderhållning, deras allmänna inriktning är klart nöjesbetonad och mera kommersiell. Generellt sett träder, menade man, de konstnärliga inslagen mera i bakgrunden.

Erfarenheterna från tillämpningen av 1957 års regler gav emellertid snart vid handen, att gränsdragningssvårigheterna blev större än man räknat med. Dessa svårigheter hade inte minst samband med uppkomsten av en ny form av lättare underhållning, vilken formellt framträdde som teaterpjäs men från andra synpunkter skulle kunna betecknas som revy. Bevillningsutskottet framhöll vid 1959 års riksdag, att farhågorna för tolkningssvårigheter hade besannats och att bestämmelserna gav utrymme för subjektiva bedömanden vilket var ägnat att försvåra en likformig rättstillämpning. I proposition till 1959 års riksdag föreslogs därför skattefrihet för revyer. Därvid påpekades, liksom år 1957, att ett undantagande av så typiska nöjestillställningar som revyer från skatteplikt innebar ett rätt betydande avsteg från vad som från principiell synpunkt framstod som motiverat. Vidare underströks, att vissa gränsdragningssvårigheter kom att kvarstå även om revyerna fritogs från skatt. För att motverka att på restaurangerna skulle uppstå nya, av nöjesskattebestämmelserna betingade underhållningsformer inom gränsområdet till kabaret och varieté behölls skatteplikten för sådana revyer, som ges i samband med utskänkning av rusdrycker. Skatteplikt skulle sålunda föreligga för revyer, som i samband med sådan utskänkning ges i lokal där utskänkningen äger rum eller i omedelbart angränsande lokal med öppen förbindelse till utskänkingslokalen.

Sport, idrott och gymnastik. För uppvisning eller tävling i sport, idrott eller gymnastik samt eljest i skicklighet i visst slag har i princip utgått nöjesskatt. Organisation, som har till huvudsakligt syfte att främja idrottsliga och jämförliga ändamål, har alltid åtnjutit skattebefrielse för varje tävling med visst belopp. Detta höjdes år 1954 från 75 till 150 kronor.

1954 års nöjesskatteutredning föreslog i sitt betänkande, att uppvisningar och tävlingar i icke professionell sport, idrott och gymnastik helt skulle

fritagas från skatt. Statsmakterna ansåg sig emellertid inte kunna godtaga en fullständig skattebefrielse. I stället föreslogs i prop. 1957: 66 en fördubbling till 300 kronor av idrottsorganisationernas skattefria belopp, vilket innebar att de mindre idrottsföreningarnas tävlingar i regel skulle bli helt skattefria. På förslag av bevillningsutskottet (BevU 35) höjde riksdagen emellertid detta belopp till 700 kronor. I motioner hade yrkats, att amatöridrottstävlingar skulle helt undantagas från beskattning. Därvid framhölls, att kommunerna i stor utsträckning avstår nöjesskattemedel till förmån för den lokala idrottsverksamheten såväl anslagsvägen som genom investeringar i idrottsanläggningar.

Vid riksdagarna under åren 1959—1961 framställdes i motioner ånyo yrkanden om skattelindring för idrottstävlingar. Sistnämnda år beslöt riksdagen att helt befria amatöridrottstävlingar från skatt. Denna skattefrihet fick dock en viss begränsning genom kravet på anordnarens ställning. Denne skall nämligen vara ansluten till Sveriges riks-idrottsförbund eller representerad inom Sveriges olympiska kommitté eller vara annan sammanslutning, vilken enligt Kungl. Maj:ts medgivande i detta hänseende likställes med sådan organisation som nu nämnts. Samtidigt sänkte riksdagen utan närmare motivering det skattefria beloppet för uppvisning och tävling i sport, idrott och gymnastik från 700 till 300 kronor.

Dans. Restaurangdans, vid vilken inte krävs särskild avgift för tillträde, blev föremål för beskattning så sent som år 1943. Skatten uträknades på en fiktiv avgift. Denna särskilda restaurangdansbeskattning blev en källa till ständig irritation för restaurangägare, personal och gäster. Särskilt berodde detta på att dansskatt uttogs även av restauranggäster som inte dansade. Med hänsyn härtill och till denna beskattnings ringa ekonomiska betydelse (1,2 miljoner kronor) samt till den bristande enhetligheten i tillämpningen avskaffades beskattning av restaurangdans, på förslag av 1954 års nöjesskatteutredning, genom beslut av 1957 års riksdag. Restaurang, som avfordrar gästerna särskild inträdesavgift, kuvertavgift e. d. under dansaftnar, måste dock alltjämt erlägga nöjesskatt såsom för vanlig danstillställning.

Skoldans kan av länsstyrelse medges skattebefrielse.

Övriga nöjen. Även beträffande övriga nöjen har sedan år 1945 skett en viss inskränkning av det skattepliktiga området genom att bridgetävlingar år 1957 gjorts skattefria. Detta skedde med hänvisning till att schacktävlingar sedan länge varit fria från nöjesskatt.

Ideella organisationer. Vid tillkomsten av 1945 års förordning åtnjöt ideell organisation befrielse från den del av skatten, som belöpte på ett sammanlagt avgiftsbelopp om 500 kronor. Befrielsen gällde dock ej tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingick dans eller biografföreställning, med undantag för sådan tillställning som direkt främjade organisationens syfte. Med ideell organisation jämställdes organisation med uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal.

År 1950 ändrades bestämmningen av begreppet ideell organisation till att överensstämma med vad som gällde beträffande gåvoskattebefriade stiftelser. Befrielsen från skatt bestämdes till ett skattebelopp av 75 kronor men skulle ej gälla marknads- och tivolinöjen.

Sedermera har de ideella organisationerna successivt beretts ökad skatte-
lindring. Det skattefria beloppet höjdes år 1954 till 150 kronor och 1957 till
nuvarande 300 kronor. Sistnämnda år infördes, såsom tidigare nämnts, ett
särskilt högre skattefritt belopp å 700 kronor för uppvisning eller tävling i
sport, idrott och gymnastik. Vidare skulle befrielse få åtnjutas även för
danstillställningar samt marknads- och tivolinöjen. 700-kronorsavdraget
sänktes till 300 kronor, då 1961 års riksdag befriade amatöridrottstävling-
arna från skatt.

Framställningarna

Sveriges ridsidrottsförbund har, såsom förut nämnts, hemställt om för-
fattningsändring, innebärande att alla till förbundet anslutna föreningar
skall anses ha sådant syfte som berättigar till skattelindring enligt 15 § nö-
jesskatteförordningen.

Denna framställning torde numera sakna aktualitet, sedan 1961 års riks-
dag i 3 § infört fullständig frihet från nöjesskatt för ifrågavarande förening-
ar.

Svenska travsportens centralförbund och *Svenska galoppSPORTENS central-
förbund* har i sin framställning anhållit, att de till förbunden anslutna orga-
nisationerna måtte jämföras med de sportorganisationer som enligt 3 §
blivit befriade från nöjesskatt. Förbunden framhåller särskilt, att hästsport-
ten under de senaste 20 åren varit jämförd med den icke-professionella
idrotten (BevU 1945: 66). Den 1 juli 1961 skedde en tvär omkastning, an-
för förbunden vidare, genom att idrotten helt befriades från nöjesskatt, un-
der det att hästsporten de facto fick höjd nöjesskatt genom att 700-kronors-
avdraget enligt 15 § sänktes till 300 kronor för varje tillställning. I andra
hand anhåller därför förbunden om ett återställande av den förlorade skatte-
lindringen med 700 kronor.

Folkets parkers centralorganisation finner det vara från rättvisesynpunkt
angeläget, att samlingslokalägande förening helt skall få åtnjuta den skatte-
befrielse som nu beviljas idrottsorganisationerna enligt 3 §. Till utveckling
av sin ståndpunkt åberopar centralorganisationen ett vid dess kongress
i oktober 1961 enhälligt bifallet uttalande av följande lydelse.

De arbetstidsförkortningar som har genomförts och kommer att genom-
föras i vårt land kan icke fortsätta om man inte ställer vissa medel till för-
fogande som gör den längre fritiden mera uthärdlig. Hittills har samhället
överlåtit åt folkparkerna att svara för en viktig del av fritidsinnehållet. Er-
känsla härför har givits genom statliga och kommunala anslag, men oss sy-
nes det förfelat att samhället ger med ena handen och tager tillbaka väsent-
liga summor med den andra. Onekligen står samhället i tacksamhetsskuld
till folkparkerna och deras ledningar för vad de under kännbara, personliga

uppföringar utträttat. De har beflitat sig om att hålla hög standard på sin kulturella verksamhet, som haft ett välgörande inflytande på andra som äro verksamma i branschen. Skulle vår verksamhet av någon anledning dömas att försvinna, kommer antagligen snart att spira en rad mindre trevliga förlusteställen, där profiten och inte idealiteten och omtanken om medmänniskorna är drivkraften. Vill man tjäna ungdomen och andra medborgare som vill ha en stunds stimulerande avkoppling, då skall man se till att folkparkerna kan fortsätta sin verksamhet efter samma riktlinjer som nu. Även nöjesskattefrågan har härvid stor betydelse, alla pålagor som kan minskas till fromma för ytterligare upprustning av verksamheten kommer sålunda samhällsmedborgarna till del.

Centralorganisationen framhåller därefter de tillämpningssvårigheter, som uppstått genom nuvarande lagstiftning och praxis rörande skatteplikten för kabaret- och varietéföreställningar. Organisationen anför härom.

Utöver detta har sedermera genom utslag den 31 okt. 1961 av Kungl. Kamrarrätten tolkningsfrågan om nöjesskatteplikt eller icke fått en sådan bedömning, att betydande svårigheter torde föreligga för de lokala myndigheterna vid fastställande om nöjesskatt skall utgå eller icke. Vid berörda kamrarrättsutslag fastslås att artisttruppen »Swe-Danes» (Alice Babs, Svend Asmussen och Ulrik Neumann) icke utförde kabaré- eller varieténummer eller därmed jämförligt, och sålunda var deras framträdande helt befriat från nöjesskatt. Då denna artisttrupp allmänt betecknas såsom vårt lands förnämsta shownummer, lämpligt för förstklassiga varietéer och sceniska framträdanden av likartat slag, torde bedömningsfrågan på nytt komma i ett svårt läge, som kan föranleda otaliga anmälningar, överklaganden, remisser och ålägganden i dylika sammanhang. Ett sådant förhållande torde icke vara önskvärt vare sig av de myndigheter som ha att övervaka eller de arrangörer som ha att handlägga och anordna dylika arrangemang, och synes det därför vara av mycket stort intresse att en förenkling kommer till stånd som stöder bedömningen i detta avseende.

Cirkus Scott, Cirkus Schumann, Trolle Rhodins cirkus och Cirkus Scala, som säger sig utgöra samtliga svenska cirkusföretag, anför, att cirkuskonsten av ålder ansetts fullt likvärdig med teater, balett m. m. och således kulturellt och konstnärligt intar samma ställning som sådan underhållning. Särskilt orättvist finner cirkusföretagen det vara, att dessa företag men inte tältrevyerna skall behöva erlägga nöjesskatt. Om inte skatten avskaffas, anser sig cirkusföretagen inte längre kunna hålla den ekonomiska och konstnärliga standard, som alltid varit deras mål. Slutligen framhåller de berörda företagen, att cirkusföretag i olika utländska stater i skilda avseenden gynnas av myndigheterna där.

Departementschefen

När 1945 års nöjesskatteförordning antogs, konstruerades skatten efter samma metod som i de tidigare förordningarna i ämnet. Det var sålunda nöjesskattens beskaffenhet, som i första hand skulle vara avgörande för frågan om skatteplikt. Alla tillställningar, i vilka nöjes- eller förströelsemo-

mentet var det huvudsakliga, blev i princip föremål för beskattning i den mån allmänheten ägde tillträde mot avgift.

Redan år 1945 medgavs dock i begränsad omfattning befrielse helt eller delvis från skyldigheten att erlægga nöjesskatt. Vissa slag av tillställningar undantogs sålunda. Vidare åtnjöt bl. a. ideella och samlingslokaläggande organisationer skattebefrielse i större eller mindre utsträckning. Slutligen kunde skattebefrielse medges, när behållningen skulle gå till välgörande eller liknande ändamål.

Under årens lopp har stark kritik riktats mot skattens utformning. Med anledning härav har, såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen, det skattepliktiga området efter hand minskats genom ändringar i förordningen. Samtidigt har möjligheterna till skattelindring ökat. Därigenom har skattens konstruktion successivt undergrävts och betydande tillämpningssvårigheter uppkommit.

Den kritik, som under senare tid riktats mot beskattningsreglerna, avser främst skatteplikten för vissa revyer samt kabaret- och varietéföreställningar. Redan då skatteplikt år 1957 avskaffades för teaterföreställningar men behölls för revyer förutsågs, att gränsdragningsvårigheter skulle uppstå, och på grund av dessa svårigheter slopades i princip skatteplikten för revyer endast två år senare.

Avsevärda tillämpningssvårigheter kvarstår emellertid vid debitering i första instans. Stor tveksamhet och osäkerhet om innebörden av gällande regler har där gjort sig gällande. Problemen rör nu närmast gränsdragningen mellan å ena sidan revy och å andra sidan varieté och kabaret. Någon definition på de olika begreppen finns inte i förordningen, och gränserna mellan dessa tre nöjesformer har kommit att bli allt mera diffusa. En bidragande orsak härtill är den liberala praxis, som kommit att utbilda sig under de senaste åren och vilken i sin tur kan förklaras med osäkerheten om gränserna för det skattepliktiga området. Därvid har tillställningar, som från allmänhetens synpunkt måste te sig i högsta grad nöjesbetonade, kommit att av den högsta instansen i nöjesskattemål befrias från nöjesskatt. Å andra sidan har skatt uttagits för mer allvarligt syftande föreställningar såsom gymnastikuppvisningar. För det allmänna medvetandet torde därför nöjesbeskattningen av sceniska framträdanden i dag framstå som orättvis och inkonsekvent. Detta är för övrigt ett förhållande, som torde svårligen kunna undvikas vid en beskattning vilken i så hög grad som den nuvarande nöjesbeskattningen bygger på rent subjektiva värderingar av den konstnärliga kvaliteten hos en föreställning. Härtill kommer att länsstyrelsernas kontroll över att skatt uttages, med hänsyn till arbetsbelastningen, inte kan genomföras effektivt, d. v. s. på platsen för föreställningen.

Även i andra hänseenden har de vid olika tillfällen vidtagna ändringarna av nöjesbeskattningen lett till inkonsekvenser vid jämförelse mellan olika skattskyldiga och olika slag av tillställningar. Vissa sådana inkonsekvenser har berörts i de tidigare omnämnda framställningarna från skilda organisationer, som begärt undanröjande av de olikformigheter organisationerna

ansett föreligga. Sålunda har Folkets parkers centralorganisation samt Svenska travsportens centralförbund och Svenska galoppsportens centralförbund hemställt, att dessa organisationer måtte beviljas samma skattefrihet som numera tillkommer de till Sveriges riksidsrottsförbund anslutna idrottsorganisationerna. I detta sammanhang har från hästsportorganisationernas sida påpekats, att denna sport år 1961 drabbades av en skatteskärpning. Denna skärpning synes ha träffat även andra organisationer, som inte är anslutna till riksidsrottsförbundet. Slutligen må framhållas, att samtliga svenska cirkusföretag hemställt om avskaffande av nöjesskatten för cirkusföreställningar under jämförelse med andra icke nöjesskattepliktiga föreställningar.

Den skildrade utvecklingen och de konsekvenser den inneburit bör enligt min mening i och för sig föranleda ett allvarligt övervägande, om tillräckliga skäl att bibehålla skatten för de återstående nöjesskattebelagda slagen av nöjeställningar fortfarande föreligger. Härtill kommer att biografnöjesskatten, vilken enligt vad jag tidigare föreslagit skall avskaffas fr. o. m. den 1 juli 1963, utgör den helt övervägande delen av den nuvarande nöjesskatten. Skatten på övriga nöjen uppgår till endast ett relativt litet belopp. Under budgetåret 1961/62 utgjorde sålunda inkomsten av nöjesskatten från andra nöjen än film för staten endast 5,5 miljoner kronor och för kommunerna 6,8 miljoner kronor. För de enskilda kommuner, som erhåller nämnvärda nöjesskatteinkomster, har dessa ringa ekonomisk betydelse. Några starkare statsfinansiella eller andra samhällsekonomiska skäl för skattens bibehållande kan således inte anses föreligga. Att behålla den omfattande administrativa apparaten för uttagande av den återstående delen av nöjesskatten, sedan biografnöjesskatten bortfallit, synes föga rationellt. Då skatten dessutom, såsom jag tidigare påvisat, numera inte fyller tillräckliga krav på rättvisa och likformighet, vill jag därför föreslå, att nöjesskatten i övrigt avskaffas samtidigt med biografnöjesskatten.

Nöjesskatteförordningen bör således i sin helhet upphöra att gälla med utgången av juni månad 1963. Förordningen bör dock fortfarande äga tillämpning, där skattskyldighet enligt förordningen inträtt före sistnämnda dag.

IV. Departementschefens hemställan

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:tt måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

- 1) *förordning angående upphävande av förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt;*
- 2) *förordning angående upphävande av förordningen den 20 maj 1960 (nr 364) om särskilt bidrag till producent av svensk film; och*
- 3) *förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för avgifter till stiftelsen Svenska Filminstitutet, m. m.*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Wettergren

Bihang

Avtal

Mellan svenska staten samt Sveriges Biografägareförbund, Folketshusföreningarnas Riksorganisation, Föreningen Våra Gårdar, Sveriges Filmuthyrareförening u. p. a. och Föreningen Sveriges Filmproducenter (organisationerna nedan gemensamt kallade filmbranschen) har denna dag träffats följande avtal.

1 §.

Staten och filmbranschen bilda genom detta avtal en stiftelse, benämnd Svenska Filminstitutet.

2 §.

Stiftelsen skall ha till ändamål
att främja värdefull svensk filmproduktion,
att stödja artistisk och teknisk utbildning liksom undervisning och forskning inom filmens område,
att direkt eller i samarbete med folkbildningsorganisationer och filmstudios sprida kunskap om filmen,
att medverka till bevarandet av filmer och material av filmhistoriskt intresse,
att verka för nordiskt samarbete i här berörda avseenden
samt att i övrigt verka för ändamål inom filmens område.
Stiftelsen skall förvalta de avgifter, som inflyta till följd av detta avtal, samt de medel, som tillfalla stiftelsen genom dess verksamhet eller eljest, allt för de ändamål som i denna paragraf sägs.

3 §.

Stiftelsens verksamhet skall handhas av en styrelse, bestående av åtta ledamöter med samma antal suppleanter. Kungl. Maj:t utser fyra ledamöter, av vilka en tillika förordnas att vara styrelsens ordförande, samt fyra suppleanter. Filmbranschen utser fyra ledamöter, av vilka två skola representera filmproducenterna, en biografägarna och en filmuthyrarna, samt med enahanda fördelning fyra personliga suppleanter, allt i den ordning varom filmbranschens organisationer överenskommit.

Styrelsens ledamöter och suppleanter skola utses för en tid av högst tre år i sänder.

Vid förfall för ordföranden inträda de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna som ordförande i den ordning de utsetts.

Därest styrelseledamot eller suppleant avlider eller entledigas under den tid för vilken han blivit utsedd, skall för den återstående tiden i hans ställe ny ledamot eller suppleant utses i den ordning ovan sägs.

4 §.

Stiftelsens styrelse skall ha sitt säte i Stockholm.

5 §.

Styrelsen utser en verkställande direktör och äger anställa erforderlig personal i övrigt. Verkställande direktören må vara ledamot av styrelsen, dock ej dess ordförande. Styrelsen äger bestämma löner och övriga villkor för de anställda.

6 §.

Styrelsen skall sammanträda minst fyra gånger om året. Det åligger ordföranden att tillse, att sammanträde hålles då så erfordras. Framställer verkställande direktören eller minst två andra styrelseledamöter begäran om sammankallande av styrelsen, skall denna begäran efterkommas. Kallelse till sammanträde skall, där ej hinder möter, utsändas senast två veckor före sammanträdet.

7 §.

Styrelsen är beslutförför, då minst fyra ledamöter eller deras suppleanter äro närvarande. Såsom styrelsens beslut gäller den mening, varom de flesta röstande, dock minst fyra, förena sig. Vid lika röstetal i fulltalig styrelse gäller den mening, som biträdes av ordföranden vid sammanträdet.

8 §.

Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll. Protokoll justeras av den eller dem som styrelsen därtill utser.

9 §.

Styrelsen äger handla å stiftelsens vägnar i förhållande till tredje man samt att företräda stiftelsen inför domstolar och andra myndigheter. Styrelsen äger ock förordna en eller flera personer inom eller utom styrelsen att med samma behörighet företräda stiftelsen. Sådant förordnande må när som helst av styrelsen återkallas.

10 §.

Stiftelsens räkenskapsår skall vara den 1 juli—den 30 juni. För granskning av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning och räkenskaper utser Kungl. Maj:t årligen två revisorer jämte suppleanter, av vilka en revisor och en suppleant utses inom förslag av Föreningen Sveriges Filmproducenter. En av revisorerna, liksom suppleanten för denne, skall vara auktoriserad revisor. Senast den 1 november skall berättelse över nästföregående räkenskapsårs förvaltning jämte räkenskaper överlämnas till revisorerna, vilka ha att senast den 1 december till styrelsen avgiva revisionsberättelse.

11 §.

Styrelsens och revisorernas berättelser skola senast den 15 januari överlämnas till Kungl. Maj:t och filmbranschen. Kungl. Maj:t beslutar huruvida ansvarsfrihet skall beviljas.

12 §.

Stiftelsen är undantagen från tillsyn enligt lagen den 24 maj 1929 om tillsyn över stiftelser.

13 §.

Kungl. Maj:t fastställer ersättning till styrelsens ordförande samt övriga ledamöter och suppleanter ävensom till revisorer och suppleanter för dessa.

14 §.

Filmbranschen förbinder sig att verka för efterlevnaden av detta avtal. Organisation, som är bunden av avtalet, är pliktig att söka förmå sina medlemmar att följa avtalets bestämmelser.

15 §.

Anordnare av biografföreställning skall till stiftelsen erlägga en avgift, motsvarande tio procent av bruttobiljettintäkten vid föreställningen. Med så-

dan intäkt avses bruttoinkomst enligt »Allmänna bestämmelser vid filmleveranser», fastställda av Filmägarnas Kontrollbyrå Aktiebolag. Filmhyra skall icke utgå på den del av intäkten som motsvarar avgiften.

16 §.

Avgift skall icke utgå för biografföreställning på fast visningsställe, där enligt det av Filmägarnas Kontrollbyrå Aktiebolag förda registret utöver barnmatinéer ges högst fem föreställningar per vecka.

Med barnmatiné avses föreställning, som tager sin början senast klockan 17 och vid vilken tillämpas väsentligt nedsatta biljettpriser för barn.

Ha biografföreställningar anordnats på sådant sätt, att rätt till avgiftsbefrielse enligt vad nu sagts skulle föreligga, och har detta skett i syfte att kringgå avtalets bestämmelser, må stiftelsen, efter hörande av biografägaren och dennes organisation, besluta, att avgiftsbefrielse icke skall äga rum.

För visning av film, som på sätt nu gäller före den 1 juli 1963 förklarats vara ägnad att tjäna vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostringsyfte, skall avgift icke utgå.

17 §.

Avgifterna skola av vederbörande anordnare av biografföreställning direkt redovisas och inbetalas till stiftelsen för redovisningsperioder av lämpligt antal och lämplig längd, dock minst sex perioder per år, enligt regler, som fastställas av stiftelsen efter samråd med filmbranschen. Redovisningen skall ske på formulär, som fastställas av Filmägarnas Kontrollbyrå Aktiebolag. För redovisning och inbetalning av avgiftsmedlen skola i övrigt tillämpas de av Kontrollbyrån fastställda allmänna bestämmelserna vid filmleveranser. I dessa bestämmelser skall införas stadgande, att underlåtenhet att betala avgift likställs med underlåtenhet att betala filmhyra. Detta stadgande får icke under avtalstiden ändras utan stiftelsens godkännande.

Från berörda biografägare skall snarast genom Kontrollbyråns försorg införskaffas och till stiftelsen överlämnas förbindelse att betala avgift enligt detta avtal och att låta stiftelsen genom auktoriserad revisor granska hans räkenskaper såvitt gäller avgiftsredovisningen. Förbindelsen skall ha den lydelse som framgår av *Bilaga 1*. Biografägare, som underlåter att avge sådan förbindelse, skall avstängas från filmleverans. Sker detta ej sedan begäran därom framställts av stiftelsen, är vederbörande filmuthyrare skyldig att gentemot stiftelsen svara för de avgifter, som därefter belöpa på föreställning vid vilken av honom uthyrd film förevisas.

Till anordnare av biografföreställning, som under år 1962 med tillämpning av gällande regler helt eller delvis erhållit befrielse från nöjesskatt med hänsyn till behållningens användande för välgörande eller allmännyttigt ändamål, skall stiftelsen, i den mån anordnaren icke eljest erhåller kompensation för bortfall av denna förmån, återbetala den erlagda avgiften för föreställningen. Talan må icke föras mot stiftelsens beslut i detta hänseende.

Stiftelsen äger genom auktoriserad revisor granska Kontrollbyråns räkenskaper såvitt avser redovisningen av avgifterna.

18 §.

Stiftelsen skall fördela de för varje år redovisade avgifterna på följande sätt:

A. 30 procent av avgifterna utbetalas till producenterna av de svenska långfilmer, som under redovisningsåret visats i Sverige, med fördelning dem emellan i direkt proportion till de bruttobiljettintäkter som därvid uppkom-

mit för dessa deras filmer. Närmare bestämmelser om ordningen härför fastställas av stiftelsen i samråd med Föreningen Sveriges Filmproducenter.

B. 20 procent av avgifterna användes för kvalitetsbidrag till svensk film enligt de riktlinjer, som anges i en till detta avtal fogad *Bilaga 2*.

C. 15 procent av avgifterna användes för utjämning av förluster på sådana svenska långfilmer, som berättiga till kvalitetsbidrag, enligt samma *Bilaga 2*.

D. 5 procent av avgifterna användes för vissa för branschen gemensamma ändamål, såsom gemensam public-relationverksamhet inom och utom Sverige, filmfestivaler och andra representativa arrangemang. Härav skall hälften ställas till filmbranschens förfogande att efter branschens eget beprövande användas för ändamål som nu sagts.

E. 30 procent av avgifterna användes, sedan kostnaderna för stiftelsens förvaltning bestritts, huvudsakligen för artistisk och teknisk yrkesutbildning, undervisning och forskning inom filmens område, utbildning av filmpedagoger, verksamhet inom folkbildningsorganisationer och filmstudios, bevarandet av filmer och material av filmhistoriskt intresse samt främjande av verksamhet, som sammanhänger med nu angivna ändamål. Vid den produktion, som kommer att ske i samband med yrkesutbildning, har stiftelsen att vinnlägga sig särskilt om produktion av kortfilm och barnfilm. Stiftelsen må även genom direkta bidrag till utomstående producenter stödja produktion av sådan film. Stiftelsens verksamhet för utbildning bör avpassas efter de riktlinjer, som av statsmakterna uppdragits eller kunna komma att uppdragas för utbildning inom filmens område och angränsande områden såsom teater, television och radio. Därvid förutsättes dock att de belopp, som avses i förevarande punkt E, odelat komma filmen till godo.

I den mån de för visst år redovisade avgifterna icke tagits i anspråk enligt vad nu sagts skola kvarstående medel tillika med de intäkter, som må uppkomma genom stiftelsens verksamhet enligt 18 eller 19 §, liksom annan stiftelsens inkomst användas inom ramen för stiftelsens ändamål på sätt stiftelsen beslutar. Därvid må, om så befinnes påkallat, medel användas även för utökning av bidragsverksamheten enligt punkt A.

Film anses som svensk under förutsättning

- a) att producenten är här i landet bosatt svensk medborgare eller svenskt bolag eller annan svensk sammanslutning eller institution;
- b) att filmens produktion finansierats uteslutande med svenskt kapital; samt
- c) att den svenska insatsen av artistiska medarbetare är av påtaglig betydelse.

Såsom långfilm anses film med en längd av minst 2 000 meter.

19 §.

Stiftelsen må finansiera produktion av kortfilm och långfilm såväl inom som utom ramen för stiftelsens yrkesutbildande verksamhet.

För total- eller delfinansiering av långfilmer, som produceras utanför den yrkesutbildande verksamheten, få dock endast tagas i anspråk medel, som enligt 18 § andra stycket inom ramen för stiftelsens ändamål stå till dess fria förfogande.

Förutsättning för stiftelsens finansiering av filmproduktion utanför den yrkesutbildande verksamheten är dels att produktionen har en klart konstnärlig inriktning, dels att stiftelsens åtagande sker på fullt affärsmässiga grunder och efter prövning av de ekonomiska, tekniska och personella resurserna för produktionens genomförande.

Den omständigheten, att en film finansierats på sätt som i denna paragraf

sägs, skall icke utgöra hinder för bidrag till filmen enligt 18 § första stycket A, B och C.

20 §.

Film, som tillkommit i samverkan mellan svenska och utländska intresen, s. k. samproducerad film, skall i enlighet med vad nedan stadgas likställas med svensk film vid tillämpningen av 18 § första stycket A, B och C under förutsättning dels att den svenska kapitalinsatsen uppgår till minst 25 procent av produktionskostnaden för filmen dels att den svenska insatsen av artistiska medarbetare på sätt i andra eller tredje stycket sägs funnits vara av påtaglig betydelse.

Producent äger av stiftelsen erhålla förhandsbesked, huruvida den tillämnade svenska insatsen av artistiska medarbetare i viss planerad film motsvarar vad enligt första stycket förutsättes för att filmen skall kunna likställas med svensk film. Förhandsbesked, enligt vilket en planerad samproducerad film i detta hänseende uppfyller kraven för likställighet med svensk film, är bindande under förutsättning att de villkor, som stiftelsen anger i sitt beslut, uppfyllas.

Har förhandsbesked icke begärts eller är producent icke nöjd med erhållet förhandsbesked, må producenten, sedan filmen färdigställts, senast en månad före premiären i Sverige underställa filmen den jury, som enligt Bilaga 2 har att fördela i 18 § första stycket B avsedda medel. Förklarar denna jury den svenska insatsen av artistiska medarbetare vara av påtaglig betydelse, skall filmen, under förutsättning tillika att den svenska kapitalinsatsen av stiftelsen provas motsvara vad i första stycket stadgas, vid tillämpningen av 18 § första stycket A, B och C likställas med svensk film.

Stiftelsen har att efter den utredning genom auktoriserad revisor eller på annat sätt, som stiftelsen finner erforderlig, fastställa den svenska kapitalinsatsen och den totala produktionskostnaden.

Bidrag till samproducerad film beräknas som om denna vore svensk. Vid utbetalningen reduceras dock bidraget med den andel av det framräknade beloppet, som belöper på den utländska kapitalinsatsen.

Mot stiftelsens eller juryns beslut enligt denna paragraf må talan icke föras.

21 §.

Detta avtal träder i kraft den 1 juli 1963 under förutsättning att Kungl. Maj:t godkänner avtalet, att nöjesskatten för biografföreställningar upphör senast från och med den 1 juli 1963, att anordnare av biografföreställning vid taxering till inkomstskatt medges avdrag för avgift till stiftelsen, att avtalet undertecknas av samtliga fem branschorganisationer och av Filmägarnas Kontrollbyrå Aktiebolag samt att de av Kontrollbyrån fastställda allmänna bestämmelserna vid filmleveranser före den 15 mars 1963 ändrats i enlighet med vad som föreskrivits i 17 §.

I och med avtalets ikraftträdande inträder stiftelsen i de rättigheter och skyldigheter som enligt avtalet tillkommer stiftelsen, såsom om denna varit avtalsslutande part.

22 §.

Avtalet skall gälla till och med den 30 juni 1983.

Staten må före avtalstidens utgång uppsäga avtalet till omedelbart upphörande, om filmbranschen bryter mot avtalet.

Filmbranschen må till omedelbart upphörande uppsäga avtalet, om nöjes-skatt för biografföreställningar återinföres eller om annan skatt av väsentligen samma karaktär och effekt införes.

Därest antalet årliga besök vid avgiftspliktiga biografföreställningar, antingen genomsnittligt under perioden 1963—1972 eller under 1972, minskat med 15 procent jämfört med år 1962, äger filmbranschen påkalla, att avtalets bestämmelser rörande såväl avgiftens storlek (15 §) som avgifternas användning (18—20 §§) och avtalstidens längd omprövas i den mån detta med hänsyn till filmbranschens försämrade ekonomiska läge må anses motiverat.

Uppsäges icke avtalet senast två år före utgången av avtalstiden, förlänges avtalet automatiskt med fem år för varje gång.

Begäran att ompröva avtalet på sätt i fjärde stycket sägs skall ha kommit stiftelsen till handa senast den 28 februari 1973.

Uppsägning eller begäran om omprövning från filmbranschens sida vare ej gällande med mindre den undertecknats av minst tre av de fem branschorganisationerna.

23 §.

Uppsäges avtalet till upphörande vid avtalstidens utgång, skola de avgifter, som redovisas för de två sista åren av avtalstiden, användas enligt bestämmelserna i avtalet.

Har avtalet upphört att gälla, må Kungl. Maj:t förordna, att stiftelsen skall träda i likvidation. I sådant fall har Kungl. Maj:t tillika att utse en likvidator. Stiftelsens tillgångar, med undantag av de för de två sista avtalsåren redovisade avgifterna, tillskiftas staten att användas för stiftelsens allmänna ändamål.

Förordnas ej om likvidation, skall stiftelsen bestå, till dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar. Stiftelsens tillgångar, med undantag som i föregående stycke sägs, skola i sådant fall alltjämt förvaltas av stiftelsen för dennas allmänna ändamål. Därvid är dock stiftelsen ej längre bunden av avtalets regler rörande fördelningsprinciper eller staten bunden av bestämmelserna om styrelsens sammansättning.

24 §.

Stiftelsens styrelse må besluta om ändring av bestämmelserna i 18—20 §§ och i Bilaga 2. För giltighet av sådant beslut kräves godkännande av Kungl. Maj:t och av Föreningen Sveriges Filmproducenter.

Beslut om annan ändring av bestämmelserna i detta avtal fattas av stiftelsens styrelse. För giltigheten av sådant beslut kräves att styrelsen därvid varit fulltalig och att de i sammanträdet deltagande tillika varit om beslutet ense. Beslutet skall för att bliva gällande fastställas av Kungl. Maj:t.

25 §.

Twist angående tolkningen eller tillämpningen av detta avtal eller därur härflytande rättsförhållanden skall avgöras genom skiljedom enligt nu gällande svensk lag.

Detta avtal har upprättats i sju likalydande exemplar, av vilka staten tagit ett och filmbranschen sex.

Stockholm den 6 mars 1963.

För DEN STATLIGA FÖRHAND-
LINGSDELEGATIONEN

Krister Wickman

N. Erik Äqvist

Roland Pålsson

SVERIGES BIOGRAFÄGARE-
FÖRBUND

Sven Håkansson Eric A. Pettersson

FOLKETSHUSFÖRENINGARNAS
RIKSORGANISATION

Arne Elmgren

FÖRENINGEN VÅRA GÄRDAR

Sigurd Hagström

SVERIGES FILMUTHYRARE-
FÖRENING u. p. a.

Sven Nygren William Bendtz

FÖRENINGEN SVERIGES FILM-
PRODUCENTER

G. Scheutz B. Juberg

FILMÄGARNAS KONTROLLBYRA
AKTIEBOLAG

William Bendtz Sven Nygren

Förbindelse

Enligt avtal mellan staten samt Sveriges Biografägareförbund, Folketshusföreningarnas Riksorganisation, Föreningen Våra Gårdar, Sveriges Filmuthyreförening u. p. a. och Föreningen Sveriges Filmproducenter, vilket avtal träder i kraft under förutsättning att nöjesskatten för biografföreställningar avskaffas, skall anordnare av biografföreställningar på fast visningsställe, där förutom barnmatinéer ges mer än fem föreställningar per vecka, till stiftelsen Svenska Filminstitutet erlægga en avgift motsvarande tio procent av bruttobiljettintäkten vid föreställningen. Stiftelsen må genom auktoriserad revisor granska räkenskaperna såvitt gäller avgiftsredovisningen. Filmhyra skall ej utgå på denna avgift. Avgiften skall alltså vara avdragsgill vid filmhyresberäkningen på samma sätt som den hittillsvarande nöjesskatten. Vidare skall avgiften enligt avtalet vara avdragsgill vid taxering till inkomstskatt. Underlåtenhet att redovisa och/eller betala avgift likställs med underlåtenhet att betala filmhyra. Undertecknad åtager sig härigenom gentemot stiftelsen att under den tid avtalet är i kraft inbetala avgift enligt avtalet och i övrigt följa avtalets bestämmelser.

Bilaga 2

1. Enligt det avtal, till vilket denna bilaga är fogad, har stiftelsen Svenska Filminstitutet bildats för att främja den svenska filmens konstnärliga utveckling.

2. Enligt avtalet tillföres stiftelsen vissa avgifter.

3. Av dessa avgifter skall 20 % användas för kvalitetsbidrag till svensk film och 15 % för utjämning av förluster på svenska långfilmer, som berättiga till kvalitetsbidrag.

4. Bedömning av vilka filmer som kvalificeras för bidrag åligger en jury av filmsakkunniga, bestående av stiftelsens verkställande direktör såsom ordförande samt sex väl kvalificerade, av filmbranschen helt oberoende filmbedömare.

5. De sex sakkunniga väljas av stiftelsens styrelse för en period av tre år. Första gången utses emellertid två sakkunniga för en period av ett år, två för en period av två år och två för en period av tre år. Nyval av två sakkunniga sker således varje år. Omedelbart omval får icke förekomma, men styrelsen äger att utse samma person till sakkunnig två eller flera gånger förutsatt att minst fyra år förflutit sedan denne sakkunnige senast avgick ur juryn.

6. Vid val av sakkunnig skall varje styrelseledamot i omvänd nummerföljd namnge samma antal kandidater som valet avser. För varje kandidat summeras de ordningsnummer han erhållit, och de kandidater, för vilka därvid de högsta summorna fastställts, förklaras valda. Mellan kandidater med samma summa avgör lotten.

7. Därest sakkunnig avlider eller blir oförmögen att fullgöra sitt uppdrag, skall för hans återstående mandattid en ny sakkunnig väljas i hans ställe.

8. Juryn sammanträder på kallelse av ordföranden. Vid sammanträdet skall föras protokoll över juryns beslut. Protokoll skall justeras av samtliga närvarande sakkunniga.

9. Juryn är beslutförför när fem sakkunniga äro närvarande.

10. Sakkunnig må ej deltaga i bedömningen av en film, därest minst fyra av de övriga sakkunniga prövar omständighet föreliggande som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet.

11. Juryn skall bedöma kvaliteten av filmer utan att fästa avseende vid filmernas produktionskostnad eller ekonomiska resultat.

12. Stödsystemets syftemål är icke att dirigera filmkvaliteten i någon bestämd riktning. Det är tvärtom angeläget att undvika likriktning av smak. Kvalitetsbegreppet måste fattas i dess vidaste bemärkelse för att möjliggöra en fri utveckling av den svenska filmkonsten.

13. Avgörande för kvalitetsbedömningen kan således bli en rad av varandra tämligen oberoende faktorer, såsom förnyelse av filmens uttrycksmedel och formspråk, angelägenhetsgraden i filmens ärende, intensiteten eller fräschören i dess verklighetsuppfattning eller samhällskritik, graden av psykologisk insikt och andlig nivå, lekfull fantasi eller visionär styrka, episka, dramatiska eller lyriska värden, den tekniska skickligheten i manus, regi och spel samt övriga artistiska komponenter hos film. Ingen genre skall i och för sig äga företräde framför någon annan. Sålunda skola t. ex. komedier, tecknade filmer, barnfilmer och dokumentärfilmer bedömas efter sina förutsättningar på samma sätt som dramatiska spelfilmer.

14. Ehuru kvalitetsbedömningen i första hand skall baseras på det färdiga resultatet, skall viss hänsyn tagas även till ambitionerna bakom filmens tillkomst i den mån de påtagligt svara mot de intentioner som skola ligga till grund för bedömningen, även om resultatet av olika skäl icke svarar mot ambitionerna.

15. Juryn skall bedöma filmer i enlighet med bestämmelserna i avtalets §§ 18—20.

16. Vid bedömandet huruvida den svenska insatsen av artistiska medarbetare i samproducerad film är av påtaglig betydelse skall såsom juryns beslut gälla den mening, varom de flesta förena sig, eller vid lika röstetal den som biträdes av ordföranden vid sammanträdet.

17. I fråga om kortfilm har juryn att såsom kvalitetsbidrag, efter fri prövning inom ramen för av stiftelsen fastställda riktlinjer, fördela 2 % av de avgifter som avses i punkt 2 av denna bilaga. I fråga om långfilmer fördelar juryn 18 % av avgifterna i enlighet med bestämmelserna i nedanstående punkter 18—24.

18. Varje sakkunnig har att åsätta varje till bedömning föreliggande film ett poängvärde. Därvid åsättes film ej värd särskilt bidrag 0 poäng, film av värde från några av de i punkterna 12—14 angivna synpunkterna 1 poäng, mycket god film 2 poäng och film av utomordentlig betydelse 3 poäng.

19. För varje film skall bestämmas ett genomsnittligt poängvärde. Härvid skall bortses från ett av de lägsta och ett av de högsta av de av de sakkunniga åsatta poängvärdena. Kvalitetsbidrag kan endast utgå till film, som efter en sådan beräkning uppnått 0,6 eller högre genomsnittspoäng.

20. Producent bör senast den 30 juni anmäla av honom framställd film för kvalitetsbedömning. Det står emellertid juryn fritt att även utan sådan anmälan verkställa kvalitetsbedömning.

21. Juryns arbete skall slutföras i september månad för de under föregående spelår (1 juli—30 juni) premiärvisade filmerna. Nyval av sakkunniga äger rum i oktober.

22. Det för kvalitetsbidrag disponibla beloppet fördelas av stiftelsen så,

att varje bidragsberättigande film erhåller bidrag i förhållande till sin genomsnittspoäng.

23. Vid beräkningen av kvalitetsbidraget till varje film gäller dock den spärregeln, att ingen film får erhålla mera än 20 % av det disponibla beloppet. I fall, där bidrag till en film reduceras genom spärregeln, reduceras bidragen till de övriga bidragsberättigande filmerna i samma proportion.

24. Om spärregeln enligt punkt 23 träder i tillämpning, medför detta att icke hela det belopp, som står till förfogande för kvalitetsbidrag, förbrukas för detta ändamål. Med kvarstående medel förfares på sätt föreskrives i 18 § andra stycket av avtalet.

25. Vid sidan av kvalitetsbidrag, för vilkas beräkning riktlinjer angivits här ovan, skall stöd även lämnas med hänsyn till filmernas ekonomiska utfall i form av förlustutjämningsbidrag.

26. Stiftelsen skall fastställa förlusten på en film med ledning av, å ena sidan, en genom auktoriserad revisor kontrollerad beräkning av produktionskostnaderna för filmen samt, å andra sidan, intäkterna av filmen vid visning i Sverige under premiärmånaden och de 12 närmast därefter följande månaderna. Närmare bestämmelser för beräkningen av kostnader och intäkter fastställas av stiftelsen i samråd med Föreningen Sveriges Filmproducenter.

27. Vid fastställandet av en films förlust skall kvalitetsbidrag till filmen räknas som intäkt av denna.

28. I den mån en till kvalitetsbidrag berättigande film finnes ha för producenten medfört förlust multipliceras denna med den genomsnittspoäng som åsatts samma film enligt punkt 19. Det enligt punkt 3 för förlustutjämnning disponibla beloppet fördelas så, att varje film erhåller bidrag i förhållande till sin produkt av förlust och genomsnittspoäng.

29. Förlustutjämningsbidrag skall icke utgå till någon film med högre belopp än som svarar mot förlusten på filmen såsom den beräknats enligt de i punkt 26 angivna reglerna. Ej heller får förlustutjämningsbidrag utgå till en film med mera än 20 % av det belopp, som vid samma tillfälle står till förfogande för detta ändamål.

30. Om på grund av spärreglerna i punkt 29 icke hela det belopp förbrukas, som står till förfogande för förlustutjämningsbidrag, förfares med det icke förbrukade beloppet på sätt föreskrives i 18 § andra stycket av avtalet.

31. Mot juryns eller stiftelsens beslut enligt bestämmelserna i denna bilaga må talan icke föras.

32. Kvalitetsbidrag och förlustutjämningsbidrag utbetalas till producenten senast två veckor efter det att de blivit fastställda.

Innehåll

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Författningsförslag	2
I. Inledning	4
II. Biografnöjesskatt och filmstöd	6
Inledning	6
Sänkningarna av biografnöjesskatten	6
Filmstödet	8
Framställningarna	9
Nuläget för svensk film	11
Departementschefen	13
III. Annan nöjesskatt än biografnöjesskatt	22
Gällande bestämmelser	22
Frågornas tidigare behandling	23
Framställningarna	26
Departementschefen	27
IV. Departementschefens hemställan	29
Bihang. Avtalet mellan staten och filmbranschen	31